Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 41 (11152) | 1976 оной февралиин 19, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

[А]РАДАЙ УРАН БЭЛИГ УЛАМ БАДАРАГ ЛЭ!

[С]овет хүнүүдые үзэл сурталай, политическэ болон [эстет]ическэ талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ искусствын ба [соё]л гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ехэ үүргэ дүүргэдэг гээ[шэ]. Тиимэһээ партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй [ЦК-]гай гаргаһан проект соо энэ асуудалда онсо анхарал [хан]дуулагдана.

[А]рад зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй [...]тэй сагаа аша туһатайгаар, сэнгүү һайнаар, урматай [...]доор үнгэргэхэ, хото хүдөөгэй хүдэлмэришэд, тарая[ла]най ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэл улам [дээшэл]үүлхэ хэрэгтэ ажалшадай уран һайханай коллекти[вүү]д ехэ нүлөө үзүүлнэ. Бүхэсоюзна фестиваль эхил[һэн]ээ жэлһээ үлүү болобо. Октябриин революциин 60 жэ[лэй] ойдо зорюулагдаһан энэ фестиваль 1977 ондо дүү[рэ]хэ юм. Мүнөө үедэ ажалшадай уран бэлигэй харалгын [түрүүш]ын шата — предприятиин, колхоз, совхозуудай болон райо[ну]дай харалга партиин түүхэтэ XXV съездын урдахана [үнгэ]ржэ, түгэсхэлэй концерт нааданууд хаа хаанагүй [боло]жо байнхай.

[Үнгэ]рһэн жэлдэ манай республикын хото болон хүдөө [нютаг]уудай уран бэлигтэн нилээд ехэ юумэ хэһэн, бага [бэшэ] амжалта туйлаһан байна. Эмхидхэлэй болон зохёо[хы] ехэ ажал хүдэлмэриин дүнгүүд тухай энэ харалга [тодо]оор гэршэлнэ. Промышленна предприяти, колхоз, [совхоз]уудай, эмхи зургаануудай болон һургуулинуудай [уран] бэлигтэнэй бүлгэмүүд шэнэ шэнэ программануудые [бэлдэ]жэ, хаба шадалаа үргэн ниитэ ажалшадай урда ха[руул]даа. Республика доторнай мүнөө үедэ 3 мянга гаран [уран] һайханай бүлгэмэй тоодо 80 мянган хүдэлмэри[шэд], колхозник, алба хаагша болон һурагша ороно. [Ар]ад зоной оюун бэлиг, зохёохы мэргэжэл шадабари [жэл]һээ жэлдэ ургажа, коллектив болон бүлгэмүүд улам [олошо]ржо байнхай.

[Бүх]эсоюзна фестивалиин тон харюусалгатай хоёрдохи [шат]а — республиканска, областной харалганууд эхилхэнь. [Тии]мэһээ мүнөө хото, аймаг бүхэнэй харалга дээрэ нла[га]раһан дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд, шүлэг уншаг[шад] болон бусад республиканска конкурс-харалгада тү[рэл] аймагайнгаа нэрэ хүндые хамгаалхын тула бэлдэлгэ [эхи]лбэ.

[Сая]хангаа Сэлэнгын, Хяагтын, Бэшүүрэй, Захааминай, [Мух]ан, Хурамхаанай аймагуудта уран һайханай харалга [амжалта]йгээр, аша үрэ ехэтэйгээр үнгэрөө. Эдэ аймагуу[дай] коллективүүд репертуарай талаар баян, элдэб ян[зын] дуу хатартай, гоё һайхан шэмэглэлтэй, ёһотойл һо[ниндо]оор программануудые харуулһан байха юм. Кон[церт] наадананайнь гол удха хадаа Коммунис партида, тэ[рэнэ]й XXV съездэдэ, агуу багша Ленпндэ, совет арадта [зорю]улагдаһаниинь тон һайшаалтай. Ирагуу һайхан дуу[нуу]д, согтой солбон хатарнууд, уран һайханай уншалга[нуу]д арад зонойнгоо амжалта түгэс ажалыень, аша үрэтэ [үү]схэлыень эли тодоор харуулжа шадаа.

[Ю]һэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ республикы[маа]й уран бэлигтэн ажалшадай урда зүжэг наадаяа [харуу]лһан, тэдэниие үнэн зүрхэнһөөнь баясуулһан байха. [Ар]ад орондомнай мэдээжэ болоһон «Сэлэнгэ» (Новосе[ленги]нск), «Осикта» (Багдарин), «Багульник», «Сибир[ск]ие узоры» (Улаан-Үдэ), «Яруунa» (Нарһата) гэжэ ара[дай] дуу хатарай ансамбльнууд, Алцагай, Дээдэ-Торниин [ар]ад, Улаан-Удын, Бэшүүрэй шэмээшэгүүдэй хоорнууд [бол]он бэшэшье олон коллективүүд жэл бүри мэргэжэл [шада]бариiaа дээшэлүүлжэ, удхаараа түгэлдэр, түхэл мая[гаар]аа онсо нлгаатай, гоё һайхан концерт наадаяа ходо [ха]руулжа байдаг. Өөһэдынгөө нютагуудһаа гадна, мүн [бэш]э аймагуудай ажалшадай, мүнөө үеын агуу барилга [—] Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадай урда оло [удаа] уран бүтээлээ харуулһан, баяр баясхаланда хүртэ[жэ] байха юм. Харин «Сэлэнгэ», «Багульник», «Сибир[ск]ие узоры» ансамбльнууд манай ороной олон хото го[родуу]дhaa гадна, ГДР-эй, Чехословакиин, Польшын бо[лон] Монголой Арадай Республикын ажалшадые буряа[д] хүгжэм наадатай танилсуулжа, хани халуунаар [угта]жа, аха дүүгэй баяр баясхаланда хүртөө бэлэй.

[Гэ]бэшье, һаяхан аймагуудта үнгэрһэн уран бэлиг[э]й мүрысөөн юу харуулааб гэхэдэ, аймаг бүхэн жэгдэ [бэш]эр энэ харалгада бэлдэжэ шадаагүй, нимэ харю[усалга]тай ажалда шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу [дуна]уд тохёолдоһоор зандаа. Урда жэлнүүдтэл адли [Мухарш]энай, Прибайкалиин, Түнхэнэй болон бусад зарим [аймагу]удта ажалшадай оюун бэлиг хүгжөөхэ, хүдэлмэ[ришэ]д, тарияшадые, илангаяа залуушуулые энээндэ эдэб[хи]тэйгээр хабаадуулха, уран һайханай бүлгэмүүдэй ма[териал]ьна базаа һайжаруулха талаар бодото хэмжээн [аба]агүй, мүртэй юумэн хэгдээгүй байшоо. Эдэ аймагууд[та] үнгэргэгдэһэн уран һайханай харалга энээниие эли [тодоор] гэршэлбэ.

[Ол]он коллективүүдэй репертуар мүнөө үеын эрилтэ[дэ] гүйсэд харюусажа шадаагүй, тиимэһээ республи[канска] харалгын урда, саашадаашье тэрэниие шэнэдхэн [һайж]аруулха гээшэ бүхы соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаа[нуудай] шухала зорилго болоно. Энэ хэрэгтэнь республи[кын т]еатрнууд, творческо холбоонууд, соёл культурын [учили]ще болон тусхай дунда һургуулинууд бодото туһалам[жа х]үргэхэ зэргэтэй.

[У]ран һайханай бүлгэмүүдэй материальна бааза бэхи[жүүл]хэ, хүгжэмэй шэнэ шэнэ, илангаяа үндэһэн буряад [инстру]ментнүүдээр, гоё һайхан хубсаһа хунараар болон [бэшэ]шье хэрэгсэлнүүдээр хангаха асуудалда халуун ан[хара]л хандуулхаар бологдоо. Совет болон ажахын орга[нууд] энээндэ мүнгэ зөөри һомолхо юм бээз гэжэ [найда]гдана.

[Бүх]өө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, Бүхэсоюзна фес[тивал]иин түрүүшын шатада мүндэлһэн бүхы коллекти[вүүды]е саашаданъ саг үргэлжэ бэхижүүлхэ, батажуулха, [мэргэ]жэл шадабариинь дээшэлүүлхын тула һуралсал [эмхи]дхэхэ, тиигэжэ клуб, соёлой байшан бүхэнэй дэргэдэ [уран] һайханай бүлгэмүүдэй ажал хүдэлмэри улам парижуу[лан] һайжаруулха хэрэг болоно. Тус фестивалиин 1977 [он] болотор үргэлжэлхэ байһыень мартажа огто болохо[гүй]. Энэ талаар аймагуудай эмхидхэлэй комитедүүд ехэ [үүргэ] дүүргэхэ, фестивалиин түрүүшын шатын дүнгүү[дые ш]үүмжэлхыгээр хаража үзэхэ, согсолон ниитэлхэ, [арадай] уран бэлигые улам эршэтэйгээр бадаруулхын ту[ла т]одорхой хэмжээнүүдые абаха болоно.

[Ре]спубликымнай оло мянган уран бэлигтэн зохёохы [ажал]уудаараа ажалшадай эдэбхи үүсхэл, урма зориг [бад]аруулжа, шэнэ арбадахи табан жэлэй түсэбтэ дааба[ринуу]дые амжалтатай һайнаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь өөһэ[дынгөө хуби оруул]ха зорилготой.

ОНДООГООР АЖАЛЛАХА АРГАТАЙБДИ

Эдэ үдэрнүүдтэ манай совхозой хүдэлмэришэд «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэжэ, ажалаа үшөөл һайжаруулхын тула юу хэхэб гэжэ хоорэлдэжэ үргэлжэлһөөр.

Нэн түрүүн энэ түүхэтэ документые зүбшэн хэлсэхэдээ, манай коллектив ажахы доторхи бүхы арга боломжо, нөөсэнүүдээ дүүрэн хэрэглэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Тусхайлбал, үбһэ тэжээл ехээр гаргашалагдажа, үхэр мал шахагдадаг нэрэтэйшье һаа, гүрэндэ гуранхай, шэгнүүр багатай мал үшөөл олон тушаагдана гэжэ хэлсэгдээ. Энэ дутагдал усадхаха арга боломжонууд тушаа тодорхой дурадхалнууд оробо.

Манай ажахы аймагай бусад колхоз, совхозуудта орходоо эзэлжэ байһан газар үһаар бага, хүдэлмэришэ хүн зоноор үсөөн юм. Бүхыдөө хүдөө ажахын эдлүүриин 4.690 гектар газартайбди. Тэрэнэймнай 1.034 гектарынь хахалагдадаг тараалан, бэшэниинь сабшалан, бэлшээри, ой модон юм.

Бидэ аймагайнгаа колхоз, совхозуудта тус тустаа 250—300 килограмм шэгнүүртэй жэжэ үхэрнүүдые тушаажа абаад, тэдэниие 150—200 үдэртэ шахан таргалуулхадаа, толгой бүриинь шэгнүүрые 70—110 килограммаар дээшэлүүлнэбди. Тиигэжэ үхэр бүхэн 360—370 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр тушаагдадаг юм.

Мал ажалай фермэнүүдые томодхохо, тэндэхи бүхы хүдэлмэриие оньһожоруулха, тусхай мэргэжэлтэй болгохо гээшэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Энэ ажалые удаа дараалан промышленна аргаар эрхилдэг болохо шухала гээд, КПСС-эй ЦК-гай проект дотор сэхэ хэлэгдэнэ. Эдэ мүрнүүд манай ажахыда сэхэ хабаатай. Хэнэйшье мэдэһээр багахан ажахыда нимэ юумэ хэхэнь бэрхэтэй ааб даа. Тиимэһээ арбадахи табан жэлэй туршада хямда сэнтэй тарган мяха абадаг, гүрэндэ тушаадаг болохын тулада манай совхозые томодхожо, материально-техническэ баазыень һайжаруулха, бэхижүүлхэ шухала гээд һанагдана. Имэ дурадхалнууд проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ совхозой хүдэлмэришэдэй зүгһөө ороһон байна.

Жэшээнь, совхознай жэлдээ дунда зэргээр 1.500 гаран бодо мал үбэлжэлгын үедэ шахан таргалуулха арга боломжотой болоод байгаа һаа, ажахынуудһаа худалдагдажа абтаһан малай шэгнүүр богони болзорто ехээр нэмээжэ шадаха һэн. Теэд тиимэ арга боломжо манда угы. Юуб гэхэдэ, эдлүүриин газар, хүдэлмэришэ хүн зон яашье хүрэхэгүй. Гадна колхоз, совхозуудһаа абтаһан үхэр малые промышленна аргаар, тусхай томодхогдоһон, оньһожоруулагдаһан фермэдэ шахан таргалуулха байра байдалгүйбди. Мүнөө 350 үхэр арай гэжэл нэгэ хуушарһан дал соо шахагдана. Ядахын сагта үшөө нэгэ һайн байратай байбал, ажалнай һураггүй урагшатай ябаха һэн. Гэбэшье совхозой малшад хүшэр хүндэ байдалһаа тунхарингүй, түсэб-уялгаяа бэелүүлхын тула эршэмтэйгээр ажаллана. Үбэлжэлгэдөө яһала һайнаар бэлдэжэ орообди. Үхэрнүүд хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагданхай, дулаан уһа дуран соогоо уудаг. Дал сооhь дулаан, хуурай байдаг. Шахамалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 750 — 800 граммаар дээшэлнэ.

Совхозоймнай хүдэлмэришэд партиин XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ хам оролсонхон. Мал шахан таргалуулха, шэгнүүрыень нэмээхэ хоёр һарын түсэб съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор малшад эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байна.

Б. ДАШИЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай мал шахан таргалуулдаг Һутайн совхозой директор.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН



Амжалта түгэс ажалаараа суурхадаг хүнүүд Оронгын совхоздо яһала олон юм. Тэдэнэй нэгэн — һаалишан Галина Ивановна Медведева мүн. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ габшагай һайнаар хүдэлжэ гараа. Даажа байһан үнеэн бүхэнһөө 2300 килограмм һү һаажа, һүрэг соонь байһан 19 үнеэнһээ 24 тугал абажа, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлээ. 1976 ондо үнеэн бүхэнһөө 2300 килограмм һү һааха, үнеэнһээ тугал абаха зорилго урдаа табяад, мүнөө ехэ һайнаар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү һаалишан Г. И. Медведева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Улаан-Үдын аймаг.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Хүрбын совхозой Хужарта гэжэ нютагта байрладаг ахалагша хонишон Ц-Ж. Балдандоржиевай отарада эртын түл абалга түлэг дундаа ябана.

Эндэ түрүүшын 400 гаран хурьган абтанхай.

Дүршэлтэй хонишон Ц-Ж. Балдандоржиев партиин XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсон, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хониин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абанхай.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

ЗАГАРАЙ — ПРИБАЙКАЛИ

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин 1975 оной юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ

	Загарай	Прибайкали
Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха 9-дэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
орооһо тараан	111,2	84,4
хартаабха	71,6	69,7
овощ	77,7	42,1
мяхан	96,6	102
һүн	97,1	98,8
нооһон	99,6	—
үндэгэн	167	100
Энэ талаар 1975 оной түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
орооһо тараан	207	159
хартаабха	81	79
овощ	83	65
мяхан	100,3	101
һүн	100,2	102
нооһон	107	—
үндэгэн	330	—
1975 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр абтаһан ургаса (центнерээр):		
орооһо тараан	9,3	15,0
хартаабха	51	83
намарай паар (процентээр)	111	75
үрэһэ хаалга (процентээр):		
орооһо тараанай	101	100,8
хартаабхын	62	91
Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
үбһэн	77	83
сенаж	97	111
корнеплод	57	25
силос	58	51
ногооной гурил	9	30
пабшаһата тэжээл	39	—
Трактор бүхэнөөр хэгдэһэн хүдэлмэри (эталонно гектараар):	826	708
Мал ажал		
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар):	1777	1993
Хонин бүриһөө абтаһан ноохон (килограммаар):	2,7	—
Эхэ малай 100 толгой бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь:		
тугал	62	73
хурьган	61	—
поршоонхо	747	1567
Малай тоо олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
үхэр	97	95
тэрэ тоодо үнеэд	92	97
хонин	93	—
гахай	28	68
адуу морин	97	84
шубуун	59	—
Худалдагдаһан малай тус бүриин шэгнүүр дунда зэргээр (килограммаар):		
үхэр	321	308
гахай	65	68
хонин	34	—

Хоорондоо мүрысэдэг Загарайн, Прибайкалиин аймагуудай ажалшад хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхын тула ехэ хүдэлмэри бүтээгээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиигэбэшье хараалһан даабаряа диилэнхидэнь дүүргэжэ шадабагүй. Тобшолон хэлэбэл, мүрысөөндэ булюу байдалтай байһан Загарайн аймаг үнгэрһэн табан жэлэй туршада 398 тонно мяха, 876 тонно һү, оройдоол 41 центнер ноохо бэлэдхэлэй пунктда тушаагаагүй. Иигээд ерэхэлээрээ тус аймаг энэ хугасаа соо түсэбөө дүүргэжэ байгаашье, бусад продуктнуудые тушааха түсэбөө баһал дүүргээгүй гэхэ гү, али зарим эдеэ хоолой зүйлнүүдые — овощ худалдаха даабаряа хахадлаашьегүй үлэшөө. Хэрбээ даалгагдаһан газараа һайнаар ашаглажа, тараалангай болон огородой ургаса дээшэлүүлхэ, тушаагдаха малаа һайнаар таргалуулжа, ехэ шэгнүүртэйгээр худалдаха хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулбал, даабаряа дүүргэжэ магад бэлэй.

Саашань хэлэхэдэ, эдэ хоёр аймагууд 1975 онойнгоо түсэб баһал хүсэд бэелүүлжэ шадаагүй. Тиимэһээ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбөө дүүргэхын тула эдэ аймагууд мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ болоно.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

БАРИЛГАШАДАЙ АМЖАЛТА

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин коллектив КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ улам эршэтэйгээр ажаллажа байна. Январь һарын барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб эндэхи барилгашад 143,9 процент дүүргээ.

Закаменск хотын Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ 60 квартиратай байрын гэрэй барилга дээрэ хүдэлдэг Т. А. Валеевэй хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын гэшүүд үнгэрэгшэ һарада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан байна. Тэдэнэр барилгын олон мэргэжэл шудалаахай, ажалдаа шадамарнууд, бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар бүтээнэ. Нүхэр Валеевэй бригадынхид январиин түсэбые 137,2 процент дүүргэнхэй.

ДҮНГҮҮД ГАРГАГДАА

Партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн аймагай һаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөнэй январь һарын дүнгүүд гаргагдаба.

Хамниин совхозой үниинэй һаалишан Бальжит Шагдурова январь һарада үнеэн бүриһөө 242 килограмм һү абажа, аймаг догороо эрхимлээ. Тиихэдэ энэл совхозой һаалишад А. Бадмаева, Р. Цыбикова гэгшэд үнгэрэгшэ һарада үнеэн бүриһөө 236—227 килограмм һү һаагаа.

Харацайн совхозой һаалишадай дундаһаа Ц-Х. Ринчинова һайн дүнгүүдтэй ябана. Энэ нүхэр январь һара соо үнеэн бүриһөө 216 килограмм һү абаһан.

БЭРХЭ МАЛШАН

Цырен Дулма Бадмаевна Охинова Санагын совхозой бэрхэ малшадай нэгэн юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан энэ нүхэр юһэдэхи табан жэлэй туршада шударгы һайнаар хүдэлөө.

Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг гүүртын малшад 1975 ондо нэмэлтэ шэгнүүр абаха даабаряа 105 процент дүүргэжэ, мяхалиг үүлтэрэй 100 үнеэн бүриһөө 96 тугал түлжүүлһэн байна. Тиихэдэ дүршэлтэй малшан Цырен-Дулма Охинова даажа абаһан 39 үнеэнһээ 45 тугал абаһан юм. Энэнь 100 үнеэн бүриһөө 115 тугал түлжүүлһэн жэшээтэй.

Тус гүүртын малшад энэ жэлэй үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ байна. Нэгэшье мал гарзада ороогүй, үхэрнүүдынь хүсэ шадалаар һайнууд. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тэдэнэр үнеэн бүриһөө тугал абаха зорилготой.

— Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллахабди, — гээд Ц-Д. Охинова мэдүүлнэ.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ХАНИ НҮХЭСЭЛ УЛАМ БЭХИЖЭНЭ

Совет-монгол хани нүхэсэл, холбоо барисаан жэлһээ жэлдэ батажан бэхижэнэ. Манай республикын ажалшад энэ һайн һайхан хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Монголой Арадай Республикын Булган аймагай ажалшадай делегаци Буряадай АССР-эй ажалшадай түлөөлэгшэдтэй «Харилсаа холбооной 1976—1977 онуудта хүгжөөгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб» баталхаяа Улаан-Үдэ хотодо ерээд байна.

Партийно-политическэ хүдэлмэриин, ажахын болон соёлой хүдэлмэриин талаар дүй дүршэлөө халан абалсаха, пролетарска интернационализмын ёһо гуримаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ, совет болон монгол арадуудай хоорондохи хани харилсаан болон холбоо барисаае улам хүгжөөхэ талаар энэ түсэб соо гол түлэб хэлэгдэнэ.

Булган аймагта хүдөө ажахын элдэб һалбаринууд илангаяа түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Тиимэһээ энэ талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд хэлсээн соо горитой һуури эзэлнэ. Жэшээлхэдэ, мал ажалые сүм оньһожоруулха талаар Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта юун хэгдэжэ байна гээшэб гэһэн асуудалаар монгол мэргэжэлтэд, малшад ехэ һонирхоно. Санитарно-ветеринарна албанай хүдэлмэриие эмхидхэлгын, ногооной гурил болон бусад шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгын, сенаж даралгын, эбэртэ бодо малые үбэлжэлгын үедэ шахан таргалуулгын дүй дүршэлтэй танилсаха тухай тус хэлсээн соо хэлэгдэнэ. Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай экономическа хүдэлмэритэй монгол мэргэжэлтэдые танилсуулха гэжэ мүн лэ хараалагдана.

Энэ хэлсээн монгол-совет аха дүү ёһоной холбоо барисаанай бодото гэршэнь болоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энээн соо ороһон үгэ бүхэн удха түгэлдэр байхаһаа гадна, хоёр арадай һанал бодолые бодотоор харуулна ха юм.

Энэ шухала документдэ гар табилга үсэглэдэр КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой заседаниинуудай зал соо болобо. Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай депутат, МНРП-гэй Булганай айкомой нэгэдэхи секретарь **Содномжамц**,



РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь **К. М. Продайвода** гэгшэд хэлсээндэ гараа табиһан байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Н. Б. Пивоваров**, КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшанар, МНР-эй Булган аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь **Алтангэрэл**, энэл аймагай Орхоной госхозой парткомой секретарь **Дэмбэрэл** гэгшэд гар табилгын үедэ байлсаба.

• • •

Манай айлшад баяр ёһололой уулзалгын дүүрэһэнэй һүүлээр Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдтэй уулзаба. Удаань этнографическа, Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран һайханай музейнүүдтэй танилсаа. Үдэшэндөө тэдэнэр Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрта ошожо, А. Сафроновой «Засаг» гэжэ зүжэг хараһан байна.

Мүнөөдэр айлшаднай нютагаа бусахаяа мордобо.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Содномжамц, К. М. Продайвода гэгшэд хэлсээнэй документдэ гараа табижа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

„Советская Россия" газетые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

РСФСР-эй ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй дотоодын, гадаадын политикые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө *«Советская Россия»* газетые *Ажалай Улаан Тугай* орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

1976 оной февралиин 17.

ПАРТИИН СЪЕЗДЫЕ АЖАЛАЙ

ЯМАР ҮРЭ ДҮНТЭЙГӨӨР УГТАНАТ?

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума КПСС-эй XXV съезд ойртожо байна. Совет ороной коммунистнуудай ехэ хуралдаае ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байнабди. Съездын хүндэлэлдэ бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Предприятинуудай, колхоз ба совхозуудай партийна орга низацинууд мүнөө энэ үедэ бэелүүлһэн хүдэлмэринигөө, ажалша нийтын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо байна. Тиимэһээ «Партиин съездые ажалай ямар үрэ дүнтэйгөөр угтанат?» гэһэн асуудалтайгаар партийна хэдэн эхин организацинуудай секретарьнарта ажал хэрэг тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень манай редакци хандаһан бай-на.

Мүнөө Зэдын аймагай Лениннэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь И. М. Филипповэй энэ асуудалда үгэһэн харюуень толилнобди.

ПАРТИЙНА БҮЛЭГҮҮДТЭ ТҮШЭГЛЭН...

«КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоол манай колхозой бүхы гэшүүдэй дунда политическэ ба ажалаи ехэ эдэбхи үүсхэл бадаруулһан байна. Тэрэниие зүбшэн хэлсээд, малшад болон таряашад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллаа. Хэлэһэн эдэ үгэнүүдээ баталхын тула хэдэн тоо, баримтануудые харуулая.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ колхозоймнай таряашад урагшатан һайнаар хүдэлжэ, ороохо тариянай баян ургаса абаа. Хамта дээрээ 107 мянган центнер таряан хуряагдаһан байна. 1975 ондо 17 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байбал, 50 мянга гаран центнер гүрэнэй амбаарта оруулаабди. Һү гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбтэ даабари 1975 оной августын 7-до дүүргэгдээ һэн. Үнгэрэгшэ түгэсхэхы жэлэй даабариһаа үлүү 111 центнер ноохон, 221 центнер мяхан, 32.36Ь центнер таряан гүрэндэ худалдагдаа. Мүн тиихэдэ һү, овощ худалдаха түсэб үлүүлэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада колхозой адууһа малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь нилээд дээшэлээ, ажахын экономико урданайхиһаа бэхижээ, колхозниигуудай байдал һайжарһан байна. Хэрбээ 1971 ондо колхозой гол фонднууд 3 миллион 807 мянган түхэригтэ байһан һаа, энэ жэлэй январиин 1-дэ 5 миллион 289 мянган түхэригтэ болоо. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 1 миллион шахуу түхэриг колхозой кассаһаа баригада гаргашалагдаа.

Колхозой гэшүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда коммунистнууд ябана. Тэдэнэр ямаршье ажалда ябахадаа, үндэр бүтээсэтэ ажалай үлигэр жэшээ харуулан, бүхы колхозниигуудые дахуулжа ябана. Колхоздомнай хамтадаа КПСС-эй 100 гэшүүн ажаллана, партийна 6 бүлэг тоологдоно. Һаалиин 1-дэхи, 2-дохи фермэнүүдтэ һаядаа партийна шэнэ бүлэгүүд эмхидхэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Колхозниигуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө хүгэлбэрилхэ, дүнгүүдыень согсолон гаргаха, бүхы ажалшадта ойлгуулха талаар партийна эхин организацинууд ба бүлэгүүд ехэ ажал ябуулна.

Жэшээ болгон Булагай һаалиин фермын партийна бүлэгэй ажал ябуулгые хаража үзэе. Тус бүлэгэй эмхидхэгдэһээр хэдэн жэл үнгэрөө. Ахалагша тугалшан В. И. Корнеевагай хүтэлбэрилдэг партийна энэ бүлэг 7 коммунистһаа бүридэнэ. Нүхэр Корнеева гушаалта ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, өөртөө, мүн сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө адли эрилтэтэй байдаг. Отделениие эрхилэгшэтэй, фермын бригадиртай партгрупорг В. И. Корнеева нягта холбоотой байдаг, бүхы асуудалнуудаа хамта шиидхэдэг заншалтай. Бүлэгэй хүдэлмэри һара һараар түсэблэгдэнэ. Фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн партийна бүлэгэй үдэр бүриин анхаралда абтажа, тэрэнэй дүнгүүд 5 хоноод гаргагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ һүнэй шанар һайжаруулха асуудалда энэ бүлэг ехэ анхарал хандуулжа, зохихо хэмжээнүүдые абаһан юм. Мүнөө энэ фермэһээ гансал нэгэдэхи категориин һүн тушаагдадаг болонхой.

Мүн тиихэдэ һүнэй өөрын үнэ сэн хямдаруулха, һаалияа улам дээшэлүүлхэ асуудал партийна бүлэгэй, фермын бүхы коммунистнуудай анхаралда байдаг. Энэ фермын 7 һаалишан үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һааһаа. Һаалишан Л. Ф. Нагаева үнеэнһээ нёдондо 3.117 килограмм һү абаа гэхэ гү, али хамтадаа 93.492 килограмм һү һааһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха даабаряа фермын коллектив амжалтатайгаар дүүргээ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ энэ фермын һаалишан бүхэн тус тустаа 120—130 мянган килограмм һү бүлэг үнеэдһээнь абаха зорилготой. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэнэ гээд энэ жэлэй түрүүшын 1 һара 10 хоногой ажалай дүнгүүд элирхэйлнэ.

Тус бүлэгэй гэшүүн бүхэн партийна ямар нэгэн даабаритай байдаг. Бүлэгэй хүдэлмэридэ отделениин партийна эхин организациин секретарь Анна Георгиевна Югова айхабтар ехэ туһаламжа хүргэнэ. Нүхэр Югова А. Г. КПСС-эй Зэдын райкомой бюрогой гэшүүнээр һунгагданхай. Булагай һаалиин фермын партийна бүлэг колхозой бүхы ажалшадай дунда мэдээжэ болопон байна. Эндэхи һаалишан Татьяна Пугачева һаяхан КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Фермын ханын газета гаргаха даабари залуу коммунистда үгтөө.

Булагай фермын партийна бүлэгэй ажал ябуулгые харахада, колхозой партийна комитедэй түшэг тулгуури болоно гээд һанагдана. Колхозой тракторно-таряан ажалай 1-дэхи, 2-дохи, 4-дэхи бригадануудай партийна бүлэгүүд ажалаа урагшатай һайнаар ябуулна. Эндэ бүлэгүүдые ударидагша айхабтар ехэ үүргэтэй гээд тэмдэглэе.

Манай колхозой гэшүүд КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.



Волгоградай Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ химическэ комбинадай цех крехалон гэжэ плёнко гаргажа эхилээ. Энэ комбинадай коллектив оронойнгоо эдеэ хоолой предприятинуудта 50 тонно крехалоной плёнконуудые эльгээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: крехалон гэжэ плёнко гаргагдажа байна. Машинист А. П. Гордеев.

ТАСС-ай фотохронико.

КОЛХОЗУУД ХООРОНДЫН ШАХАН ТАРГАЛУУЛГЫН...

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай корр. Д. Иохимович). Промышленна үндэһэ һуури дээрэ 2 мянган эрэ тугал шахан таргалуулха колхозууд хоорондын бүлэг барилгын түрүүшын ээлжээн Колывань тосхондо баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Областиин хойто хубиин 12 ажахы шэнэ предприятиин түрүүшын пайщигууд болобо. Арбадахи табан жэлдэ хоёрдохи ээлжээнэй ашаглалгада тушаагдахадань, бүлэг барилгын хүсэн гурба дахин үргэдхэгдэхэ юм. Районой бүхы ажахынуудһаа 20 хоноһон тугалнууд иишэ асарагдажа, 400 ба тэрээнһээ дээшэ килограмм хүрэтэрөө шахан таргалуулагдаха байна.

Бүлэг барилга өөрын тэжээлэй үндэһэ һууритай — 3 мянган гектар дээрэ олон жэлэй ба бусад үбһэ ногоон таригданхай. Колывань хүдар бетон харгы баригдажа, областиин түб хүрэтэрхи зайе гурба дахин хороохон байна.

СИБИРЬТЭ ЭГЭЭЛ ЕХЭ

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр.). Жэл бүхэндэ 1 миллион 850 мянган шубуу үсхэбэрилхөөр хараалагдаһан Сибирьтэхи эгээл ехэ шубуунай фабрика Тюменскэ областиин эртэ урдын Анохино тосхоной захада баригдажа эхилбэ.

Энэ хадаа орон доторхи ори ганса фабрика болоно. Нугаһанай дальбараанууд олон дабхар байра соо үсхэбэрилэгдэжэ, продукци үйлэдбэрилгые нилээд ехэдхэхэ байна. «Универсал-55» гэжэ түхэлэй 10 инкубаторһаа олон дальбараа дэгжээгдэхэ. Үйлэдбэриин хүдэлмэриие автомадаар хангаһанай ашаар оператор шубуушан 42 мянган нугаһанай дальбараа харууһалха аргатай.

Энэ түсэбтэ табан жэлдэ эндэ нугаһанай мяхан улам ехээр абтаха байна.

АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

КЫЗЫЛ. (ТАСС-ай корр.). Эндэхи гурил татадаг комбинадай һүүлшын барилга — эрхим һайн сортын гурил татадаг тээрмэ баригдажа, гүрэнэй комиссяар тушаагдан абтаба. Хүсэтэ элеватор, сүүдхэдээ 130 тонно продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг холимог тэжээлэй цех, сүүдхэдээ 200 тонно гурил татадаг тээрмэ энэ комбинадай бүридэлдэ ородог юм.

Тувада баригдаһан түрүүшын предприяти эрхим һайн сортын гурилаар республикаяа бүрин хангаха байна.

ЯХАД ОРОНДО БҮТЭЭГДЭЭ

ЯКУТСК. (ТАСС-ай корр. Д. Бубякин). «Сельхозтехникын» Яхадай районууд хоорондын нэгэдэлэй үйлэдбэриин үндэһэ һуури дээрэ газар уһалалгын «РТ-180» түхэлэй хоолой сорго бүтээдэг цех хүдэлжэ захалба. Мүнөө болотор эдэниие ороной түб областьнуудһаа асардаг байгаа. Мүнөө Яхадай ажахынууд жэл соо 200 километрһээ бага бэшэ задалагдадаг хоолой сорго абадаг болохо байна. Тиихэдэнь хартаабха, овощ, тэжээлэй ургамалнуудай таригдадаг бүхы поли уһалагдаха аргатай болохо.

Түсэбтэ табан жэлэй һүүл болотор шэнэ предприятиин хүсэн хоёр дахин үргэдхэгдэхэ ёһотой.



ХҮДӨӨГЭЙ АГИТАТОР

Светлана Балдановна Дархановагай библиотекэ соогоо байхадань буулгажа абааб. Юрөөгэй хүдөөгэй библиотекэ Сэлэнгын аймагай ехэ библиотекэнүүдэй нэгэн мүн. 14 мянган номтой, 1400 гаран уншагшатай.

Энэ библиотекэдэ хүн зон хододоо олон байдаг. Байд гээд уран зохёолой үдэшэнүүд болоно. Жэшээнь, декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зохёолой, «Республикаяа дуулан түүрээнэб» гэһэн буряад поэзидэ зорюулагдаһан үдэшэнүүд үнгэргэгдөө.

С. Б. Дарханова һарадаа хоёр удаа малшадта ошодог гуримтай. Номуудые абажа ябахаһаа гадна малшадтай хөөрэлдөө хэдэг юм. Гадна улаан булангуудые гоёолсоно.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Мүрысөөнэй ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

ТУСХАЙ ГУРИМААР

Манай колхозой ажалшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Энээниие гэршэлхын тула үсөөхэн тоонуудые эндэ дурдая. Манай колхоз үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 352 центнер мяха, 1714 центнер һү, 9118 центнер хартаабха тушаагаа. Энэ хугасаа соо дүн хамта 970 мянган түхэриг олзо доход абтаа. Зүгөөр ажалай энэ амжалта өөрөө ерээгүй. Энэ амжалта манай колхозой таряашад, малшад болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй эршэтэ ажалаар туйлагдаа. Энэ туйлаһан амжалтадамнай зүбөөр эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн шиидхэхы удха шанартай байгаа.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын, мүрысөөнэй ашаг үрые дээшэлүүлхын, тэрэнэй дүнгүүдые олондо саг соонь дуулгажа байхын тула нэн түрүүшээр үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэтэй гээд олондо мэдээжэ. Агитаторнууд, политинформаторнууд, пропагандистнар үдэр бүри социалис мүрысөөнэй ябаса тухай, туилаһан амжалтанууд, дутуу дундануудтухай ажалшадта мэдээсэжэ байдаг. Ханын газетэнүүд, дайшалхы болон «Сахилгаан» хуудаһанууд, коллективүүдтэ болодог үйлэдбэриин зүблөөнүүд энэ ойлгууламжын, нийтэ политическэ хүдэлмэридэ тон ехэ удха шанартай. Ажалшадай дунда нийтэ политическэ хүдэлмэри ябуулха өөрын системэ гэхэ гү, али заншалта онол арга хэрэглэдэг болообди. Колхозойнгоо бүхы агитаторнууд ба политинформаторнуудые һарадаа нэгэ дахин суглуулжа, үнгэрһэн һарын социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай, удаадахи һарада бэелүүлхэ зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэдэг байнабди. Ажахын, партийна ба совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд эдэ асуудалнуудаар үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэдэг юм. Агитаторнууд болон политинформаторнууд дүй дүршэлөө халан абалсана.

Колхозой бригада, фермэ, гүүртэ болон үйлэдбэриин бусад участогуудай коллективүүд бүридэ 2—2 агитатор ажаллана. Тэдэнэр һарада гурба дахин (1-нэй, 11-нэй, 21-нэй үдэрнүүдтэ) гэхэ гү, али арбан хоног бүри нэгэ дахин коллективүүд соогоо хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Тиихэдэ политинформаторнууд графиган ёһоор һарадаа нэгэ дахин холын гүүртэ, фермэ болон отарануудта хүрэдэг юм.

Колхоздомнай агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Лектор, клубай ба библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад агитбригадымнай бүридэлдэ оролсодог, тэдэнэр олоной дунда хүндэтэй боложо шадаһан байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо асуудалда горитой анхарал хандуулдаг байна. Дүнгүүдые хүн зондо саг дарыдань, хүсэд һайнаар харуулха гэжэ оролдонобди.

Фермэ, гүүртэ, бригада бүридэ улаан булангууд түхеэрэгдэнхэй. Улаан булангууд соомнай гоёор шэмэглэгдэһэн стендүүд, социалис уялганууд, тэдэниие дүүргэлтын үдэр бүриин дүнгүүд, ханын газетэнүүд, плакадуудболон лозунгнууд хадаатай байдаг. Түсэб ба социалис уялгануудай дүүргэлтые нюдэндэ торохоор, ухаан бодолдо хадуугдахаар харуулха гэжэ оролдодогбди. Стендүүднай илангаяа һайнаар шэмэглэн гоёогдоно. Жэшээлхэдэ, томо гэгшын һүнэй бааг зураад, фермын үйлэдбэрилһэн, худалдаһан һүнэй хэмжээе үнгэтэ (улаан гү, али хүхэ) карандашаар шугам татажа харуулнабди. Тиихэлээр колхозой гурбан фермын һаалишад энэ баагаа хараад, социалис мүрысөөнэй ябасые үдэр бүри хараха, зэргэсүүлэн сасуулха аргатай болоно бшуу. Тиихэдэ үшөө нэгэ-нэгэ плакат фермэнүүдэй улаан булан бүридэ бии. Тэдэ плакадууд дээрэ продукциин түсэбөөр хараалагдаһан өөрын үнэ сэн, бодото үнэ сэн, үйлэдбэрилһэн продукциин худалдалгын сэн харуулагдана. Тингэжэ үйлэдбэрилһэн килограмм, центнер һүнэй гаргашые һаалишад өөһэдөө тоолоjо һураха аргатай болоно. Энэ аргаар ажалай бүтээсые, үйлэдбэрилһэн продукциин шанарые малшадта, бүхы колхозниигуудта харуулан ойлгуулжа шаданабди.

Тодорхойлон хэлэбэл, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бүхы нийтэ политическэ хүдэлмэриин таһаршагүй нэгэ хубинь боложо, энэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэдэг байна гэжэ онсолон тэмдэглэе.

Колхозой партком болон правлени социалис мүрысөө ёһын тэдысэ эмхидхэхэгүй, материальна болон моральна урмашуулгые шэнэ түхэл маягтай болгохо гэжэ эрмэлзэдэг. Жэшээлхэдэ, социалис мүрысөөндэ шалгарагшадай гэр бүлэдэнь һара бүри колхозой парткомой, правлениин зүгһөө амаршалгын бэшэгүүдые эльгээдэг, түрүүшүүлэй нэрэ хүндэдэ зорюулан, колхозой түб буусада ажалай алдар солын туг үргэгдэбэ гэжэ тэрэ бэшэг соо мэдээсэгдэдэг. Тингэжэ социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ бэелүүлэгдэжэ, хэһэн ажалаараа омогорхохо арга ажалша, малша хүнүүдтэ олгогдоно. Социалис мүрысөө эмхидхэдэг хүнүүдтэ энэмнай багахан хэмжээнэй ажал гээшэ, харин социалис мүрысөөндэ шалгарагшадта, тэдэнэй гэр бүлэдэнь нилээд ехэ удха шанартай. Тэрээнһээ гадуур 50, 55, 60 наһа гүйсэһэн хүнүүдтэ колхозой парткомой, правлениин, профкомой зүгһөө амаршалгын бэшэг эльгээхэдээ, тэдэнэй ажалайнь габьяа дурдажа, үнэн сэхэ ажалайнь түлөө баяр баясхалан хүргэдэг байнабди.

Коллективтэнь баярай оршон байдалда иимэ тэбхэр наһа гүйсэһэн хүнүүдтэ амаршалгын бэшэг, дурасхаалай бэлэг барюулагдадаг, хани нүхэдынь, мүн коллективэй зүгһөө хүнүүд амаршалгын үгэ хэлэдэг юм. Тингэжэ мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые бодото дээрэнь ашаа үрэтэйгөөр бэелүүлхэ арга олдонхой.

Моральна урмашуулгаһаа гадна материальна урмашуулгада горитой анхарал табинабди. Социалис мүрысөөндэ шалгарагшадта дээдэ гарай бэлэгүүд барюулагдана. Телевизор, холодильник, хубсаһа угаадаг машина болон бусадшье үнэтэ иимэ бэлэгүүд юунэй түлөө үгтөөб гэжэ һиилэн тамгалаатайгаар барюулагдадаг байна.

Гэхэтэй хамта мүнгэн шан удха шанартай зандаа гэжэ мэдэнэбди. Жэшээлхэдэ, 1976 ондо үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааһан һаалишан 250 түхэриг, 2800 килограмм — 200 түхэриг, 2600 килограмм — 150 түхэриг, 2400 килограмм — 100 түхэриг, 2200 килограмм — 50 түхэриг мүнгэн шанда хүртэхэ гэжэ социалис мүрысөөнэй гуримууд соо заагдаба. Энэ гурим ямар талаараа һайшаалтайб гэхэдэ, тодорхой уялгаяа дүүргэһэн хүнүүд олоороо шанда хүртэхэ аргатай байна бшуу.

Колхозой правлени, партком болон профком ажалдаа онсо шалгарагшадые курортдо ошохо, орон дотороо аяншалха түлөөһэгүй путевкоор шагнадаг заншалтай.

«Искра» колхозой ажалшад түрэл партиингаа XXV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтаха зорилготойгоор социалис мүрысөөнэй дэлисые улам үргэдхэжэ байна. Манай колхозой коммунистнууд болон бүхы колхозниигууд партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ талаар үнэтэй, үргэн бодомжотой дурадхалнуудые оруулһан байна. Колхозой ажалшад арбадахи табан жэлэй, нэн түрүүн байгша оной түсэбүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр зорилгонхой.

А. ХАНДАРХАЕВ,
Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой парткомой секретарь.
С. ОЧИРОВ,
Новосибирскын партийна дээдэ һургуулиин һурагша.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ГОЛ ҺУДАЛЫЕНЬ БАРИҺАНАЙ АШААР

Юһэдэхи табан жэлэй туршада Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз урдахи табан жэлэйхиһээ гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдалгаяа: мяхаар — 41,9 процентээр, һүөөр — 34,2, ноохоор — 84,3, ороохо таряагаар — 121 процентээр дээшэлүүлээ. Бүхы малайнь тоо олошороо. Үйлэдбэриин үрэ ехэ боложо, һүүлэй жэлнүүдтэ сэбэр олзотойгоор гарана. 1975 онинее 220 мянгаад түхэриг сэбэр олзотой дүүргээ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг, гүрэндөө худалдадаг болохо, колхозой үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ колхозой правлениин, партийна комитедэй эгээн шухала зорилго байгаа. Колхозой үмэнэ табигдаһан эдэ зорилгонууд, табан жэлэй түсэб тиимэ бэлэхэнээр дүүргэгдэхэ гэхээр бэшэ һэн. Тэрэнэй түлөө ажахыгаа ухаансараар, эрдэм наукын үндэһөөр хүтэлбэрилхэ, ажалша зонтоёо үгэеэ ойлголсожо хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ ойлгогдоо һааб даа.

Теэд юунһээ эхилхэб, ямар гол асуудалнуудта анхархаб? Энээн тушаа мэргэжэлтэд, эдэбхитэд болон ажалай түрүүшүүлтэй зүбшэхэ хэрэг гараа.

Ороохо таряа ехээр тарижа, ургасыень дээшэлүүлжэ шадаагүй һаа, үйлэдбэреэ бүхыдэнь хүгжөөхэнь бэрхэтэй байгаа. Тиимэһээ тарилгын талмай үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ шухала байһаниинь арсашагүй. Эдэ бэрхэтэй зорилгонуудые шиидхэхын тула шэнэ газар ашаглалгада оруулха, газар таряалангай культура дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа һэн. Тэрэнэй ёһоор ороохо тариянай һайн сортын үрэһэтэй болохо, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, таряалан дээрэхи хүдэлмэриие таараха болзорто, һайн шанартайгаар ябуулха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлһэн байнабди.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада ой модо сэбэрлэжэ, намаг хатаажа, таряалангаа 600 гектараар, сабшалангаа 300 гектараар үргэдхөөбди. Эдэ жэлнүүдтэ Эрхүүгэй областиин Тулуунай селекционно станциһаа шэниисын «бирюсинка» сортын үрэһэ асаржа, мүнөө тэрэниие 350 гектарта ургуулдаг болообди. Энэ түргэн эдеэшэдэг сортын шэниисэ эртэ хюруу унадаг Шулуутын отделенидэ тариинабди. Гектарай хорёод центнер ургаса абтаа. Мүнөө иимэ сортын үрэһэ өөһэдөө худалдадаг болообди. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ Туранай совхоздо «бирюсинка» сортын 100 центнер үрэһэ худалдаабди. Тоорын отделенидэ «Комета» сортын шэниисэ тариинабди. Тэрэниие Башкирай АССР-һээ асараа һэмди. 1976 ондо энэ сортын шэниисэ 1200 гектарта таригдаха. Ургасань һайн, нёдондо гектар бүриһөө 25—30 центнер хуряагдаа. Алтайн хизаарһаа асарһан шэниисын «Грекум — 114» сорт хоёр жэлдэ туршагдажа байна. Иимэ сортын ургасань гектарай 5 центнер дээгүүр байгаа. Мүнөө жэлдэ «буряадай-34» сортын шэниисэ туршажа эхилхэмнай. Тэрэниие Ивалгын ОПХ-һаа абаха гэжэ хэлсэгдээ. Татарай АССР һээ асарһан «Казанская-38» гэжэ сортын горох ургуулнабди. Мүнөө үедэ тиимэ 800 центнер үрэһэтэй бологдоо. Тингэжэ нютагай эрхэ байдалда баян ургаса үгэхэ сортын үрэһэтэй боложо байнабди. «Нарымская» гэжэ обёосой һайн сортын үрэһэтэй боложо байһан аад, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэжэ шадаагүйбди. Эндэ колхозой агрономууд алдуу гаргаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ горох, обёос, наран сэсэг, кукуруза гэхэ мэтэ ургамалнуудые холижо таряад, шэмэтэй һайн силос бэлэдхэдэг болообди. Олон жэлэй ногоон 630 гектарта ургуулагдана. Зарим газарһаа гектарай 40 центнер олон жэлэй ногооной үбһэн абтадаг болоо. Саашадаа шэниисын тарилгые тэрэ зандань (2000 га) үлөөгөөд, обёосой тарилгые 600 гектараар үргэдхэжэ, хоёр мянган гектарта хүргэхэ, горох 700—800 гектарта таридаг болохо хүсэлтэйбди. Олон жэлэй ногоон — сибириин волоснец, костер — мянган гектар ээлхэ ушартай. Тингэбэл нийтын адууһа малые шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха асуудал зарим тэдыгээр шиидхэгдэхэ байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ ехээр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалда горитой анхарал табигдана. Урдань хуурай үтэгжүүлгэнүүдые РУМ машинаар таряалан дээгүүр сасадаг байһанаа болёобди. Нёдондо иимэ үтэгжүүлгэнүүдые хуушаржа хаягдаһан сеялкэнүүдые заһажа, үрэһэнэй хаягдадаг гүнзэгыдэ оруулаабди. Аммиагай уһа урдань дисктэй лущильник дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгээр оруулдаг байһанаа болижо, «Восточные Саяны» колхозой механизатор Д. О. Малзуровай дүй дүршэл хэрэглээд, хуушан сеялкэнүүдтэ тааруулагдаһан онһоор оруулдаг болообди. Эдэ бүгэдын аша үрэнь айхабтар ехэ байгаа. Ургасань урдынхиһаа нилээд дээгүүр байба.

Минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулха, газар хахалха хүдэлмэринүүдэн орёо бэрхэ, шадабари ехэ хэрэгтэй байһыень хараада абажа, тэрээндэ тусгаар механизаторнуудые саг үргэлжэ хүдэлхөөр табидаг болоһон байнабди. Жэшээнь, механизатор А. С. Матуев хуушан сеялкээр минеральна үтэгжүүлгэ оруулха талаар мэргэжэжэ, энэ хүдэлмэридэ ходо ябана. Мүн плугаа һайнаар тааруулжа, газараа жэгдээр хахалха шадабаритай хүнүүд лэ энэ хүдэлмэри хэдэг.

Колхоздомнай сэбэр паар бүхы хахалагдадаг газарайнмай 10—11 процентые эзэлнэ. Жэлдээ 3 мянган гектарта намарай паар хахалнабди. Бүхы ороохото ургамалнуудаймнай тарилга 3900 гектар эзэлдэг.

КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проект дотор ороохо таряа ехээр ургуулдаг болохо хэрэгтэ урдынхидаа адли ехэ анхарал табигдана. Манайшье ажахыда таряа ехээр ургуулаа һаа, ажахымнай бусад һалбаринууд урагшатайгаар хүгжөөгдэхэ гээшэ. Хэрбээ үнгэрһэн табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр 46 мянган центнер, 1975 ондо — 60 мянган центнер таряа ургуулжа абаһан байбал, тэрэнээ арбадахи табан жэлдэ 80—85 мянган центнертэ хүргэхэ хүсэлтэйбди.

Мал ажалайшье талаар үнгэрһэн табан жэлдэ нилээд ехэ хубилалта болоо. Илангаяа малай үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдообди. Хэрбээ юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ үнеэн бүриһөө 1150 килограмм һү һаадаг байбал, мүнөө тэрэнээ 1824 килограммда хүргөөбди. Урдань үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограмм һү һааһан нэгэ һаалишантай байгаа һаа, мүнөө тэдэнэй тоо 17 болонхой. Манай түрүү һаалишад Р. Д. Зарбуева, С. Ш. Зандеева мүнөө гурбан мянганай дабаа дабаха дүтэлөө. Ерэхэ табан жэлдэ һү һааляа улам дээшэлүүлхэ аргатайбди. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ Ивалгын ОПХ-һаа, Кабанскын аймагһаа симментал үүлтэрэй 200 эмэ хашараг худалдажа абаабди. Энэ жэлдэ 100 үнеэнэй шэнэ комплекс ашаглалгада оруулагдаха. Мүн байгша ондо 800 үнеэнэй комплекс баригдажа захалха.

Дээдэ-Тоёод гэжэ газарта 230 үхэр нэгэ доро шахан таргалуулха онһожоруулагдамал байра, мүн мяхалиг үүлтэрэй 500 үхэр байлгаха хашаа түхеэрһэн байнабди. Тэрэнэй ашаар гүрэндэ тушаагдадаг үхэрнүүдэй шэгнүүр 250 килограммһаа 335 килограмм хүрэтэрөө дээшэлээ. Тингэжэ гансахан ехэ





Уран һайханай Бүхэсоюзна фестиваль

УРАН ДУУНУУД ХАНХИНАА

Хэнэйшье мэдэһээр, ажалшадай уран һайханай Бүхэсоюзна фестивалиин хоёрдохи турай түгэсхэлэй концертнүүд республикымнай аймагуудта боложо үнгэрөө.

Мүнөө Хэжэнгын аймагай уран һайханай бүлгэмэй артистнарай Бүхэсоюзна фестивалиин хоёрдохи турай түгэсхэлэй концерт дээрэ бэлиг шадабарияа хэр харуулжа шадаһан тухай эндэ хөөрэхэ һанаатайб.

Сэхыень хэлэхэдэ, аймагаймнай уран һайханай бүлгэмүүдэй артистнар, олониитын эдэбхитэд, хатар, дуунда дуратайшуул энэ харалгада яһала бэлдэжэ шадаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тиибэшье энэ бэлдэлгын үедэ дутуу дунданууд яһала үзэгдэнэ. Тэрээн тухай үшөө хэлэжэ үрдихэбди.

Хоёр отделениһээ бүридэһэн түгэсхэлэй энэ концертын түрүүшын номер Хэжэнгын аймагай арадай «Ургы» гэжэ хоороор эхилээ. Энэ хоорой дуушад композиторнууд Г. Дашипыловэй, Б. Цырендашиевай, А. Андреевэй, Б. Гомбоевой дуунуудые уран гоёор, ирагуу һайханаар гүйсэдхөө.

Илангаяа Ц. Галсановай үгэ дээрэ Г. Дашипыловэй бэшэһэн «Урял», Д. Дамбаевай үгэ дээрэ Б. Гомбоевой бэшэһэн «Хэжэнгэдээ», Д. Жалсараевай үгэ дээрэ А. Андреевэй бэшэһэн «Түрэл нютаг тухай» гэһэн дуунууд һайнаар, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр гүйсэдхэгдэбэ. Мүн Д. Улзытуевай үгэ дээрэ Ю. Ирдынеевэй бэшэһэн «Ашата Ленинэй бодол юм» гэһэн дуун һүр жабхалантайгаар зэдэлээ.

Уран һайханай уншалга тухай. Уран шүлэг, басни, фельетон, зохёолһоо хэһэгүүдые уншаха хүнүүд, сэхыень хэлэхэдэ, үсөөншэг байба. Илангаяа буряад поэдүүдэй мүнөө үеын шүлэгүүд тон үсөөнөөр уншагдаа гэжэ тон түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Улзытын эхин һургуулиин директор нүхэр Дугаров поэт Ч. Цыдендамбаевай «Коммунист тухай балладые», Загаһатын соёлой байшангай директор нүхэр Шобогорова уран зохёолшо В. Закруткинай «Тэрэнэй урдаһаа үхэл сухаряа» гэһэн хэһэгые, Чисаанын дунда һургуулиин багша нүхэр Самбоцыренова өөрынгөө зохёоһон «Эхэ оромни» гэжэ шүлэг уншаа.

«Ургы» хоорой дуушад, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад ород, буряад болон бусад арадай дуунуудые ирагуу һайханаар гүйсэдхэбэ. Жэшээлхэдэ, «Первомайский» совхозой хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Людмила Жимбеева буряад арадай «Алтаргана», «Мозой» гэһэн, энэл совхозой Леоновкын һаалиин гүүртын һаалишад эгэшэ дүүнэр нүхэд Зубакинатан, Михайловкын эхэнэрнүүдэй хооройхид ород арадай дуунуудые, «Первомайский» совхозой хүдэлмэришэн Б. Пунсыков «Зээргэнтэ гэгшын шэлэдэ» гэһэн дүүе гүйсэдхөө.

Ямар хатарнууд энэ концерт дээрэ гүйсэдхэгдөөб? Үнэн дээрээ хатарнууд тон үсөөн байгаа. Хүдөөгэй клубуудай, соёлой байшангуудай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмүүдтэ хатаршадай үшөөл үсөөн байһаниие халагламаар. Хэжэнгын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Эржэна Шагаева «Буряадай амаршалга» гэһэн, Улзытын дунда һургуулиин багша Гэрэлма Дашидоржиева буряад арадай хатарнуудые гүйсэдхөө. Мүн Хэжэнгын аймагай соёлой ордонгой дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмэй хатаршад румын арадай хатар харуулаа. Тиихэдэ ондоошье хэдэн хатар гүйсэдхэгдэһэн байна.

Гансаараа гү, али хоёр хоёрооро дуу дуулаха номернууд яһала табигдаба. Жэшээлхэдэ, Чисаанын совхозой бухгалтер Дашима Гармажапова хадаа В. Лубсановай үгэ дээрэ Н. Дамирановай бэшэһэн «Нюдэнэй галхан» гэһэн, Загаһатын совхозой парткомой секретарь Агуу Аюржанаев Д. Жалсараевай үгэ дээрэ Б. Цырендашиевай бэшэһэн «Хорнин аймаг» гэһэн дуунуудые ирагуу гоёор гүйсэдхөө.

Мүн аха дүү Эрдэм, Зориг Шираповтан (Хэжэнгын соёлой ордон), Чисаанын дунда һургуулиин багша Бэто Баяртуев гэгшэд буряад композиторнуудай дуунуудые һайнаар гүйсэдхэжэ, нэрьемэ альга ташалганда хүртөө.

Тиихэдэ Хүртэйн леспромхозой хоор «Парти бидэниие хүтэлбэрилнэ» гэһэн литературно-уран һайханай монтажые КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулаа.

Богонёор хэлэхэдэ, уран һайханай харалгын Бүхэсоюзна фестивалиин хоёрдохи турай түгэсхэлэй концертдэ Хэжэнгын аймагай артистнар дүшэ гаран номер харуулба. Юрэнхыдөө энэ фестивалиин үедэ уран һайханай харалгануудта аймагай хоёр мянга гаран хүн хабаадаһан байна.

Уран һайханай ямар коллективүүд шалгараа б? Загаһатын совхозой соёлой байшангай коллективые эндэ магтамаар. Энэ совхозой партком, комсомолой комитет, соёлой байшангай хүтэлбэрилэгшэд аймагай энэ фестивальда һайнаар бэлдэжэ, түрүү һуури эзэлээ. КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотада, шангуудта хүртэбэ. Тиихэдэ Михайловкын хүдөөгэй клубайхид, Чисаанын совхозой уран һайханай бүлгэмэйхид, Хүртэйн леспромхозой уран һайханай коллектив магтаалда хүртөө. Аймагай энэ фестивалиие эмхитэйгээр, уран һайханай үндэр хэмжээндэ үнгэргэһэнэйнгөө, эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа, концертын номернуудые һайнаар гүйсэдхэһэнэйнгөө түлөө хорин табан хүн КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудые абаба.

Зарим дутуу дунданууд тухай. «Ургы» хоор хадаа урда жэлнүүдэйхидэ орходоо. үшөөл һананандаа хүрэхэгүйгөөр концерт харуулаа. Элдэб мэргэжэлтэй, уран бэлигтэй, наһатайшье, залуушье хүнүүд энэ хоорто үсөөн. Тиихэдэ Худанай леспромхозой, Хэжэнгын, «50 лет Октября» совхозуудай уран һайханай коллективүүд энэ фестивальда тон муугаар бэлдээ гэжэ сэхэ гэмдэглэхэ шухала.

Март һара соо Улаан-Үдэ хотодо болохо уран һайханай республиканска фестивальда манай коллективүүд түгэс һайнаар бэлдэжэ, тэндэ табигдахаар шэлэн абаһан номернуудаа улам хурса, удха түгэлдэр, уран гоё болгохо зэргэтэй.

Б. ЖАМБАЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хэжэнгын аймагай арадай «Ургы» хоор. 2. Аха дүү Зориг, Эрдэм Шираповтан «Хүбүүнэй дууе» дуулана.

Д. САМБУЕВАЙ фото.



«ХОНХЫН ЖЭНГИРЭЭН»

Номой таг

Буряадай номой хэблэл үхибүүдэй эстрадын зохёолнуудые согсолһон «Хонхын жэнгирээн» гэжэ ном һаяхан хэблэжэ гаргаба. Номой редактор — В. Б. Намсараев, шэмэглэлыень С. Бретенши хээ.

Эстрадын согсолборинн эхин хуудаһанда Цыден-Жап Жимбиевэй «Ленин тухай дуун», «Илаабди!» гэһэн шүлэгүүд толилогдоо. Владимир Петоновой «Тээдэй аша басаган хоёр» гэжэ нэгэ актатай зүжэг ном соо багтанхай. Тэрэ зүжэг шүлэглэмэл юм.

Ц-Д. Дондоковагай «Эхэ орон!» гэһэн шүлэг ургажа ябаһан эдиршүүлэй нэрэһээ бэшэгдэһэн байна.

> Эхэ орон!
> Шинии дэлюун
> дэбисхэр дээр
> Минии түрэһэн гэр.
> Минии түрэл һургуули,
> Минии эхэ, эсэгэ, дүүнэр,
> Минии наададаг наруули,

— гэжэ нэгэ бадаг соонь хэлэгдэһэн байна.

Владимир Намсараевай «Они баярта» гэһэн шүлэг В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй эмхиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Мүн баһа «Хурьгад» гэһэн шүлэгые эдиршүүл һонирхохо.

Буряадай ахамад поэт Чимит Цыдендамбаевай, хүүгэдэй зохёолшо Жан Зиминэй шүлэгүүд һонирхомоор.

Буряадай мэдээжэ баснишан Гунга Чимитов «Ангиин тэмсэл» гэжэ нэгэ үйлэтэй зүжэгөө оруулһан байна. Зүжэгэй үйлэ манай нютагуудта колхозой тогтожо байха үеэр болоно. Энэ зүжэгые ахамад классай һурагшадай хүсөөр һургуулиин сценэ дээрэ табижа боломоор хаш. Гадна найруулан табижа шадаха режиссёр хэрэгтэй байха.

Зүжэгэй һонин тала юун бэ гэхэдэ, поэт арадай аман үгын зүйлнүүдые хэрэглээ. Жэшээнь:

> Эгэтынгээ дасанда
> Мүргэхөө болиё.
> Энээхэн хуулидаа
> Ажалаа сахия.
> Анаагайнгаа дасанда
> Мүргэхөө болиё.
> Артелиингээ хуулида
> Ажалаа сахия.
> Суулгынгаа дасанда
> Мүргэхөө болиё.
> Соведхэн хуулидаа.
> Ажалаа сахия, —

гэжэ зүжэгэй героиня Сэндэмэ дуулаха юм.

Юрэдөө, эстрадна согсолборин һэн хойноо һургуулиин хүүгэдтэ зорюулагдаһан зүжэгүүдые олоор багтааһаниинь һайн байна. Юуб гэхэдэ, һургуулиин уран һайханай хүдэлмэриие эрхилэгшэд таатай зүжэгүүд үгы гэжэ ходо гомдодог агша.

Тус ном соо ямар зүжэгүүд ороо б гэбэл, Цырен-Базар Бадмаевай «Һайзгай», Шираб-Сэнгэ Бадлуевай «Салир абаргэй сагаагшан» гэһэн зохёолнууд болоно. Ц-В. Бадмаевай «Һайзгай» гээшэ нэгэ үйлэтэй, хоёр үзэгдэлтэй зүжэг юм. Тэрэниие гүйсэдхэн наадахын тула баг хэрэгтэй болохо гэжэ автор заһан байна. Нээрээшье, зүжэгэй геройнууд хүнүүд бэшэ, харин амитад юм. Жэшээнь, Һарьһан эрбээхэй. Тугас, Бургэд, Попугай, (буряадууд тоти шубуун гэдэг бэшэ аал?), Турлааг, Галуун, Борьболоо, жэжэхэн шубууд гээд автор хабаадаха нюурнуудые нэрлэһэн байна. Гэбэшье амитадаар далдалан, автор хүнүүдэй байдалда ушардаг дутуу дунданuудые шүүмжэлнэ хаш даа.

Энэ зүжэгые баг үмдэһэн үхибүүд сценэ дээрэ наадажа болохол юм бээзэ. Зүгөөр һургуулидаа куклын театр эмхидхээд, энээхэн зүжэгые табила һаа, һонирхолтой боложо үгэхөөр гэжэ һанагдана.

Хуушанай багша Балма-Базар Намсараевич Намсараев «Дэбтэрэй гомдол», «Соносхол», «Жэшээ» гэжэ гурбан шог рассказ толилуулаа. Хүүгэдэй ухаан бодолой хүгжэлтын хуули ёһые олон жэлдэ ажаглалан хүн хадаа автор һургуулиин ажабайдалда таарулан, зохидоор найруулна. Эдээхэн рассказуудые сээжэлдээд, тон лэ шогтой ёгтотойгоор сценэ дээрэһээ уншажа болоомоор. Жэшээнь, Дэбтэрэй нэрэһээ хөөрэхэдөө, һуралсалайнгаа хэрэгсэлнүүдые гамнадаггүй, һалан муу һурагшадые хяа шүүмжэлжэ болохоор бэшэ гү?

Согсолборинн дүүлимын хуудаһануудта нототоо үгтэһэн дуунууд ороо. Ц. Галсановай үгэдэ зохёоһон «Ленинэй зорилгоо юм» гэһэн Д. Аюшеевэй дуун үхибүүдэй олоороо дуулахаар. Поэт Ц-Б. Бадмаевай үгэдэ Базар Цырендашиевай бэшэһэн «Пионер», мүн эдэл авторнуудай «Буряад орон тухай дуун» гэһэн зохёолнууд толилогдоһон байна.

Номой шэмэглэл яһала зохид. Сэнхир хүхэ гадар дээрэнь дуу дуулажа байһан пионер хүбүүн октябрёнок басаган хоёрой дүрэ номой удхатай яһала тааралданхай.

«Хонхын жэнгирээн» һургуулиин уран һайханай коллективүүдтэ туһатай ном болоо гэжэ һанагдана. Зүгөөр энэ номые магазинаан таг дээрэ удаан хэбтүүлэнгүй, хэрэгтэй эзэдтэнь хүргүүлхэ арга бэдэрхэ байгаа. Тэрээн тушаа Гэгээрэлэй министерство һаналаа табиха аабза.

Ц. ДОНДОГОН.

Хүгжэмшэд Москвада уулзаха

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VI конкурс 1978 оной июнь һарада Москвада үнгэргэгдэхэ. СССР-эй Культурын министерствын коллеги энээн тухай тогтоол баталан абаба.

— Залуу хүгжэмшэдэй бэлиг шадабариин мүрысөөндэ хүн зон жэлһээ жэлдэ һонирходог боложо байна, — гэжэ министерствын коллегиин гэшүүн С. А. Лушин ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ. — Хэрбээ түрүүшын конкурсдо 21 оронһоо 61 дуушанай хабаадаһан байгаа һаань, харин 1974 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн габадахи харалгада 30 гүрэнэй 200 гаран хүгжэмшэд үндэр дээдын шанда хүртэхын түлөө уран бэлигээ харуулһан байна. Энэнь Чайковскиин нэрэмжэтэ конкурсын нэрэ хүндын, удха шанарай улам дээшэлжэ байһые элирхэйлэн гаршална. Тус конкурсдо илагшадта ехэ искусствада зам нээгдэдэг гээшэ. Ван Клиберн, Валерий Климов, Елена Образцова, Виктор Третьяков, Владимир Крайнев, Джон Огдон, Джон Лилл, Джейн Марш ба бусад Москвада болоһон харалгануудта илажа, дэлхэй дээгүүр алдаршаһан байха юм.

Уласхоорондын VI конкурсын программа айхабтар орео, жанрайнгаа талаар элдэб янза байха юм. Ородой, Баруун Европын классигуудай, совет композиторнуудай зохёолнууд тэрээндэ ороно. 16-һаа 30 хүрэтэр наһатай хүгжэмшэд — пианистнууд, скрипачнууд ба виолончелистнүүдэй, 18-һаа 32 хүрэтэр наһатай хүнүүд дуушадай конкурсдо хабаадаха.

(ТАСС).

Автономито областьнуудта

ЦЕМЕНТЫН КОНВЕЙЕР

Карачаево-Черкесскэ автономито областиин эгээл залуу предприяти болохо Усть-Джегудай цементын заводой гурбадахи технологическа линии бариха түмэр-бетон баганануул һуулгагдаба. Тэрэ линиин эрьелдэдэг пеэшэнэй утань 185 метр байха юм. Тус линиин ашаглалгада оруулагдахада, предприятиин коллектив жэл бүри дунда зэргээр 650 тонно цемент мүнөөнэйхиһөө үлүү ехээр арадай ажахыда үгэхэ аргатай болохо байна.

Усть-Джегута город областиин түб Черкесск хотоһоо хэдыхэн километрэй зайда оршодог юм. Цемент үйлэдбэрилхэдэ хэрэглэгдэдэг материалнууд эндэ тон элбэг. Карьерһээнь галдалгын пеэшэнгүүд хүрэтэр оройдоол 1 километр болодог. Тээд түүхэй эдынь автомашинаар зөөгдэдэггүй, харин трубопроводоор асарагдана. Тиигэжэ транспортын гаргаша эрид доошолуулагдаа.

Заводой түрүүшын технологическа хоёр линии нёдондо жэл ашаглагдажа эхилээ һэн. Арбадахи табан жэлдэ үшөө хоёр линии баригдахаар түсэблэгдэнхэй. Тиихэдэ Карачаево-Черкесскэ автономито областьһоо Хойто-Кавказай ба Поволжиин шэнэ баригданнуудта жэл бүри 2.600 мянган тонно цемент эльгээгдэдэг болохо байна.

Н. СТЯЖКИН,
ТАСС-ай корр.
Карачаево-Черкесскэ автономито область.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГҮҮД

Амурзетскэ хүдөөгэй арадай театр Октябрьска, Ленинскэ районуудай ажалшадта «Каса Маре» гэһэн шэнэ спектакль харуулба. Тэрэнь Молдавиин драматург Ион Друце гэгшын зүжэгөөр табигдаһан байна.

Шэнэ жэлэй түрүүшын һарада Еврейн автономито областиин арадай бусад театрнуудта шэнэ зүжэгүүд табигдаа. Биробиджанай ород арадай театрай коллектив И. Герасимов, И. Цилонскии гэгшэдэй «Алексей ба Ольга» гэһэн зүжэг табяа. Тус театрай коллектив бүхэроссиин фестивалиин лауреат болонхой. Еврей арадай театрай коллектив Шолом-Алейхемэй зохёолоор табигдаһан «Стемпеню» гэжэ зүжэгөө шэнэдхэн харуулаа. Тиихэдэ «Комбайн», «Иголочка» гэһэн агитбригаданууд баһал шэнэ программануудые бэлдэбэ. Тус коллективүүдтэ арадай театрай нэрэ олгогдонхой. «Дальсельмаш» заводой, оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад тус коллективүүдэй бүридэлдэ ороно.

В. ВАСИЛЬЕВ,
ТАСС-ай корр.
Еврейн автономито область.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ХҮСӨӨР

Шебалино тосхоной клуб Хадата-Алтайн автономито областьдо мэдээжэ болонхой. Тэндэ хүн зон хододоо олон байдаг. Соёлой энэ эмхиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Н. И. Тараканоовская клубай хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадана. Эндэ һонирхолтой үдэшэнүүд, уулзалганууд эмхидхэгдэнэ. Һаяхан арадай хоор ажаллажа эхилээ. Тосхондо болоһон һайндэр бүхэндэ хоорой эдэбхитэд хабаададаг болоо.

Хүршэ районуудһаа Шебалино тосхондо айлшад ерэжэ, клубай ажал ябуулгатай танилсана, дүй дүршэлыень халан абана.

А. ДЕМЧЕНКО,
ТАСС-ай корр.
Хадата-Алтайн автономито область.

МАЛШАДТА ТУҺАЛНА

Гүндын дунда һургуулиин һурагшад холын гүүртэ, отарануудта ошожо, ажалдань туһаламжа үзүүлдэг, концерт наада харуулжа байдаг заншалтай.

Эдэ үдэрнүүдтэ 7-дохи классай һурагшад багша В. Ф. Тепляковагай хүтэлбэри доро «Аристова» гэһэн һаалиин фермэдэ ошоо. Тиихэдээ малшадта зорюулагдаһан монтаж табижа, фермын хүдэлмэри тухай хөөрэлдөө эмхидхэһэн байна.

Удаань тэдэнэр малай хашаа, хорёо сэбэрлэлсээ.

Ж. ЦЫДЫПОВ.
Яруунын аймаг.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭ



Юрөө нютагай комсомол басаган Лидия Табаева нютагайнгаа дунда һургуули амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр соёлой хүдэлмэрилэгшын харгы зам шэлээ бэлэй.

Тэрэ мүнөө соёл-гэгээрэлэй училищиин хатарай отделени дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр түрэл нютагаа бусаа. Уран һайханай хатарай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ гэһэн мэргэжэлтэй болоһон Лидия казах, буряад, башкир, ород арадай хатарнуудые табиха түсэбтэй.

Малшадай, механизаторнуудай үхибүүдые соёлой талаар хүмүүжүүлгэдэ залуу мэргэжэлтэ онсо анхарал хандуулна. Тиимэһээ бальна хатарай кружок эмхидхэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лидия Табаева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХИТАДТАХИ ДОТООДЫН ПОЛИТИЧЕСКЭ ТЭМСЭЛ

Хитадта «соёлой хубисхал» гэдэгтэ эсэргүүсэгшэдтэ добтолгын хүдэлөөн январиин хоёрдохи хахадһаа бүри эршэдэһэн байна.

«Ангиин тэмсэл — шиидхэхы шата, харин бэшэ юумэниинь — жэжэ зүйл мүн» гэһэн Мао Цзэ-дунай заабари баримталан, Пекинэй пропагандын органууд, маоистнуудай хэлэдэгэй ёһоор, засаг түрэдэ хүртэһэн «капитулянтнууд», «ревизионистнууд» гэгдэдэг хитад ажал ябуулагшадые эрид шангаар шүүмжэлһэн байха юм. «Хоёр хараа шугамай», харин мүнөө болоходо «хоёр ангиин» үргэлжэлжэ байгаа тэмсэл тухай хэблэлдэ хэлэгдэнэ. «Соёлой хубисхал» гэдэгэй үедэ хэһээгдэһэн аад, һүүлэй үедэ өөһэд өэһэдынгөө тушаалда сагааруулагдаһан партийна болон гүрэнэй кадрнуудай түлөөлэгшэд добтолгодо ороно.

Чжоу Энь-лай, гүрэнэй урда тээ Кан Шэн ба Дун Би-у гэгшэдэй наһа бараһанай һүүлээр КПК-гай ЦК-гай Политбюрогой саг үргэлжын комитедтэ гурбан һууриин болон эдэ ажал ябуулагшадай эзэлжэ байһан гүрэнэй тушаалнуудай эзэлэгдээгүй байһанһаа боложо, Хитадай дотоодын политическэ ажабайдалай шухала үедэ энэ тэмсэл шангадаһан байна.

«Зүүнэй үзэлтэнэй», бүри зүбөөр хэлэбэл, экстремистнүүдэй мүнөөнэй тэмсэлэйнь зорилго юуб гэхэдэ, Мао Цзэ-дуниие хэрэглэн, гүрэнэй болон партийна аппарадта өөһэдынгөө үзүүлдэг нүлөөе бүри бэхижүүлхэ ябадал болоно. Иимэ ябуулга Маогой бэе махабадай улам үлбэр өөдэгүй боложо байхада хэгдэнэ.

Хитадай хүтэлбэриин дээдэ зэргэтэнэй эзэлэгдээгүй байһан тушаалнуудые эзэлхэ тухай асуудал Маогой һуурида хэн һуухаб гэһэн асуудалтай сэхэ холбоотой. «Зүүнэй үзэлтэнэй» бүлэглэл «соёлой хубисхал» гэдэгэй эсэстэ пропагандистска аппарадые мэдэлдээ абажа, түбэй партийна аппарадта нүлөө ехэтэй тушаалнуудые эзэлжэ шадаһан байха юм.

Бодото байдалда үндэһэлһэн дотоодын ба гадаадын политика баримталха, хитад арадай аша туһые харалсажа, ороноо хүгжөөхэ хойшолуулашагүй асуудалнуудые тодорхойгоор шиидхэхэ гэһэн хараа бодол хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрэжэ байна. Тиигэжэ энээн тухай гэршэлһэн ушар баримтанууд улам олоор мэдээжэ боложо байнхай. Иимэ хараа бодолые «бээе баринги» гэхэ гү, али «прагматическа» хараа шугамтай холбожо, тэрэниие захиргаанай болон сэрэгэй аппарадай түлөөлэгшэдтэй адлидхадаг байха юм. Мүнөөнэй хүшэр хүндэ байдалһаа боложо, Хитадай хэдэ хэдэн провинцинуудта улад зоной дураа гутажа байһанаа нюуса дадагүйгөөр сэхэ мэдүүлһэниинь мүн лэ мэдээжэ.

Мүнөө болотор Мао Цзэ-дун «зүүнэй үзэлтэндэ» хэзээ бүхэндэ дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа. Тиихэдээ мэхэ гохо гаргаха аргатай байдаг, бүлэглэлнүүдэй дээдэ тээнь байдаг ямар нэгэн «арбитр» болодог юм. Совет орондо харша, ехэ яһатанай дээрэлхы удха шэнжэтэй Маогой өөрынь хараа бодолой онсо илгаануудые хэрэглэн, «зүүнэй үзэлтэн» тэрээнһээ бүри ехэ дэмжэлгэдэ хүртэхые хүсэнэ. Тиигэжэ тэрэнэй үшөө амиды байхада, Хитадай хүтэлбэридэ — партийна болон гүрэнэй хүтэлбэридэ дииләнхи бүлюу тушаалнуудые эзэлхэ һанаатай. «Бээе баринги» этэгээдүүд гүрэнэй ба ажахын ажабайдалай мүнөө үеын асуудалнуудые шиидхэхэ үедэ, өөһэдынгөө байра байдалые бэхижүүлхэ замаар гол түлэб дабшадаг байна.

Иимэ үйлэ хэрэгүүдэй боложо байхада, Хитадта «зүүнэй үзэлтэндэ» эсэргүү тэмсэлээрээ үшөө нэрээ хухалаагүй Мао Цзэ-дунда болгоомжотойгоор хандадаг партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд бии болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зүгөөр тиихэ зуураа тэдэнэр политическэ намтарайнгаа талаар «бээе баринги» зон шэнги, аха болон дунда зэргын үетэнэй кадрова хүдэлмэрилэгшэдые түлөөлдэг юм. КПК-гай ЦК-гай Политбюродо ородог энэ бүлэгэй түлөөлэгшөөр, жэшээнь, Хуа Го-фэниие нэрлэнэд.

Хитадтахи дотоодын политическэ тэмсэл угаа хатуу шанга шэнжэтэй болонхой. «Зүүнэй үзэлтэнэй» гартаа байһан «Жэньминь жибао», «Гаунмин жибао» ба «Хунци» энээн тухай үдэрһөө үдэртэ бэшэжэ байна. «Соёлой хубисхал» гэдэгэй удха шанарые арсадаг, мүн КНР-эй хүгжэлтэдэ тэрэнэй муугаар нүлөөлдэг хоишолонгуудые буруушаадаг ажал ябуулагшадые даб дээрэ нэрээрнь нэрлэнгүйгөөр, хараал шэрээлэй үгэнүүдые гамгүйгөөр хэрэглэжэ, «зүүнэй үзэлтэнэй бүлэглэл» бодото дээрээ өөһэдыгөө хамгаалха гэжэ оролдоно. Тиихэдээ тэрэнэй эрхилдэг бодото ябуулганууд Мао Цзэ-дунай өөрынь үгэһэн заабаринуудтай тон наринаар тааралдана, эгээл тэрэ өөрөө сэрээдүнн сагта иимэ хараа шугам бэелүүлхые баадхан дурадхана гэжэ тэмдэглэнэд.

Хёмороото тэмсэлэй үедэ бутаран һалажа байгаа Хитадай хүтэлбэриие нягтаруулан жагсааха үндэһэ һуури болгон, маоистнууд урдынхи даал мэтэ Совет орондо харша хэтэрхы муухай үзэл хэрэглэхые һэдэнэ: эгээл хархис бүлэгүүдэй дунда дэмжэлгэдэ хүртэхые оролдоно.

А. ПЕТРОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.



ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗОХЁОХЫ ХҮДЭЛМЭРИ

«Залуу чаhан, зохёохы хүдэлмэри, мүнөө саг» гэhэн гаршаг доро Буряадай уран зураашадай выставкэ нээгдээ. Эндэ уран зурагай, графикын нарин бүтээлнүүд, плакадууд олоор табигданхай. Уран зураашад Л. Лабок, А. Москвитина, О. Козлова гэгшэдэй хүдэлмэринүүд эдэнэй тоодо оролсоно.

Л. Лабогой зохёохы хүдэлмэринүүдэй гол геройнь мүнөө үеын хүн болоно. «Харгы» гэhэн зурагтань hая гэрлэhэн залуушуул харуулагданхай. Тэдэнэй жаргалтай, хүхюун нюурнууд хүнэй сэдьхэлдэ баярай мэдэрэл түрүүлнэ. Харин «Архитектор С. Вокиной портрет» гэhэн зурагтаа геройн абари зан hайнаар харуулжа шадаа.

А. Москвитинай зохёохы бүтээлнүүд өөрын онсо шэнжэтэй. Ажабайдалдаа өөрынгөө hуури олохо, дуратай мэргэжэлээ шэлэхэ гэhэн эрмэлзэлээр тэрэнэй бүхы зохёолнууд нэбтэрэнхэй. О. Козлов элдэб юумые гоё hайнаар, зүбөөр, бэе бэедэнь тааруулжа харуулхые hэдэнэ, Энэ талаар тэрэнэй зураhан хоёр натюрморт онсо тэмдэглэмээр.

Мүнөө үеын шухала темэ — БАМ-ай барилга А. Антипкинай «Баргажан голой хүүргэ», «Уланхаан», «Үрэмдэлгын түхеэрэлгэ» гэhэн этюднэ зурагуудта hуурияа олонхой.

В. Валсамаки гэгшын «Номгон байдал», «Альсенде», «Илалта» гэhэн плакадууд Илалтын 30 жэлэй ондо зорюулагдаhан выставкэдэ олоной анхаралда табигдажа, hайшаалда хүртөө hэн. Тэрэ нэгэ тодорхой шэглэлтэйгээр, тодо хурсаар hанал бодолоо харуулжа шадана. Бэлигтэй залуу уран зурааша тус выставкэ дээрэ «Залуу наhан, зохёохы хүдэлмэри, мүнөө саг» гэhэн шэнэ хүдэлмэреэ табяа.

Гадна витринэ соо табятай уран нарин бүтээлнүүдые илангаяа hонирхожо харамаар. Т. Гармаева, Ч. Доржиева, Б. Жабаева, Ю. Лубсандоржиева, Л. Санжиева гэгшэдэй мүнгөөр хэhэн зүйлнүүд уран нугалбаряараа, гоё hайханзараа онсо илгарна.

И. ТОКМАКОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Үхибүүд Г. Тиминагай бүтээлнүүдые хаража hонирхоно. 2. Уран зураашa Л. Лабок (баруун гарhаа) выставкэдэ ерэhэн хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.



НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ЭДЭБХИТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

Троицкын психиатрическа больницада 17 врач, дунда мэргэжэлтэй медицинскэ 76 хүдэлмэрилэгшэ хүдэлнэ. Эндэ үбшэнтэнүүдые инсулиношоково болон бусад арга хэрэглэн эмшэлдэг юм. hүүлэй үедэ эмнэлгын физкультура үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Үбшэн хүнүүд сэбэр агаарта гаража сэнгэдэг, үбэлдөө санаар hолжоржо, зундаа ой тайгада гаража амардаг заншалтай.

Эмнэлгын хүдэлмэринүүдые hайнаар ябуулхаhаа гадна, больницын хүдэлмэрилэгшэд нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, 1975 ондо булта ГТО-гой нормо дүүргэhэн, волейболоор, баскетболоор, шатараар, санын секцинүүдтэ саг үргэлжэ ябажа байдаг.

1973 онhоо эхилээд больницын уран hайханай коллектив аймагай соёлой байшангуудта ба клубуудта концерт наада амжалтатайгаар харуулна. 1975 ондо үнгэргэгдэhэн аймагай уран hайханай харалгада энэ коллектив эрхимүүдэн тоодо ороhон байгаа. Тиин республикын уран hайханай харалга дээрэ арадай дуунай конкурсдо нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаа hэн.

СССР-эй элүүрые хамгаалгын отличник А. М. Глебова, больницын хүдэлмэрилэгшэд Л. Н. Тунгусова, И. А. Кудреватых, Н. С. Чумакова, Е. Л. Полозова, А. А. Корытова болон бусад уран hайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй элүүрые хамгаалгын отличник, уран hайханай харалгада хабаадагша А. М. Глебова.

П. ГРИГОРЬЕВОЙ фото-текст.

Прибайкалиин аймаг.



МАЛШАДТА АЙЛШАЛАА

Хужарай комсомолшууд Енгорбойн совхозой гурбадахи отделенидэ ошожо, зүжэг наада харуулаа. Концертын эхилхын урда тээ Мария Будаевна Хабитуева hонирхолтой элидхэл хээ.

Дуушад Лазарь Дамбаев, Баяжаб Цыденов, Бадма Жамбалов гэгшэд буряад дуунуудые дуулажа, суглагшадай магтаалда хүртөө. Совхозой хүдэлмэрилэгшэд залуушуулые ходо ерэжэ байхыень урнhан байна.

М. БАДМАЕВА.

Захааминай аймаг.

СПОРТ

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ИЛАЛТА

Эдиршүүлэй дунда стол дээрэ наадагдадаг теннисээр хубидаа-командаараа Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо болобо. Зургаан командын 65 эдир теннисист энээндэ хабаадаа.

«Труд» бүлгэмэй хүбүүдэй, басагадай команданууд бүхы уулзалгадаа 5:0, 5:1 тоотойгоор илажа, 1976 оной Буряадай АССР-эй чемпионууд болоhон байна. Эдэнэй тренер П. Ф. Новак энэ талаар габьяатай. Хүбүүдэй дунда «Спартагай» нэгэдэхи, «Трудовые резервы» бүлгэмэй команданууд удаадахи hууринуудта гараа. Басагад соохоо «Урожай» бүлгэмэй нэгэдэхи команда — хоёрдохи, «Спартагай» теннисистнүүд гурбадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

Эндэ «Урожай» бүлгэмэй басагадай туйлаhан амжалта тухай онсолон тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй. Спортын энэ зүйлөөр «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Хэжэнгэдэ үнгэргэгдөө hэн. Эндэ илаhан Яруунын аймагай Мужыхын дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагшад Надя Мамакина, Вера Дымбрылова болон бусад энэ мүрысөөндэ хабаадажа, ехэ хубитаяа оруулhан байха юм.

Хубиин түрүү hуури эзэлхын түлөө наадаанда хүбүүд соохоо Улаан-Үдын 2-дохи дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша, зонын чемпион, спортын мастерта кандидат Саша Мугдуевтай тэнсэхэ хүн олдоогүй. Тэрэ Буряадай АССР-эй чемпион болоо. 4-дэхи дунда hургуулиин 7-дохи классай hурагша Серёжа Черепанов, 35-дахи дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша Олег Плутт удаадахи hууринуудта гараhан байна.

Басагадай дундаhаа 40-дэхи дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша Наташа Серышева республикын чемпионка Лена Бутичае (хоюулаа «Трудhаа») 2:1 (19:21, 21:17, 21:15) тоотойгоор шүүжэ, республикынгаа чемпионой нэрэ солодо түрүүшынхеэ хүртэбэ.

Хоёр-хоёроороо наадалгада А. Мугдуев — А. Мороков, Е. Бутина — Н. Серышева, мүн холимог паарнууд соохоо А. Мугдуев — Е. Бутина гэгшэд илаа.

2-дохи интернат hургуулиин 3-дахи классай hурагша Алёша Ефимов, 4-дэхи hургуулиин 3-дахи классай hурагша Ната Абашеева эгээн багашуул соохоо шалгаржа, тусхай шангуудта хүртэhэн байна.

Физкультура, спортын республиканска комитедэй кубогуудаар, I шатын дипломуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр илагшад шагнагдаба.

Манай корр.

ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОНУУД

ГТО-гой үбэлэй олон зүйлөөр «Динамо» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн hаяхан Улаан-Үдэ хотодо болобо. Пистоледээр сагаалса буудалга, перекладина дээрэ бэеэ таталга, санын урилдаан энэ мүрысөөнэй программада оруулагдаа.

Манай хоёрдохи зонын 11 автономито республикын, хизаарай, областиин 77 спортсмен түрүүшынхеэ үнгэргэгдэhэн энэ ехэ наадаанда хабаадаба.

Буряадай АССР-эй спортсменүүд командаараа зонын чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө — 360 очко. Сахалинайхид — хоёрдохи, Камчатскын «Динамын» түлөөлэгшэд гурбадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

Хубиин түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн наhаараа хоёр бүлэгөөр үнгэргэгдөө. 39 хүрэтэр наhатанай дунда манай спортсмен Г. Артемьев илажа, зонын чемпион болобо (99 очкотой). Камчатска областиин түлөөлэгшэ В. Козьминых. Хабаровска хизаарай спортсмен В. Коваленко удаадахи hууринуудта гараа. 40-hөө дээшэ наhатайшуул соохоо Сахалинай областьhоо ерэhэн В. Завьялов 54 очко абажа шалгарба. А. Плюснин (Яхад) — хоёрдохи, Вильям Косого (Приморийн хизаар) гурбадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

Пистоледээр сагаалса буудахадаа, Г. Артемьев, В. Козьминых гүс тустаа 83 ба 82 очко абажа, хоюулаа 45 баллтай болоод, урагшаа гараа hэн.

Перекладина дээрэ бэеэ таталгада Г. Щебляков (БурАССР) онсо шалгараа. Тэрэ 23 удаа бэеэ татаhан байна. Тиихэдэ эрхимлэжэ ябаhан Артемьев Козьминых хоёр мүн лэ урагшатай байба. Г. Артемьев эндэ 18 очко абажа, дүн хамта 63 очкотой болоо hэн.

Бүхы юумэ санын урилдаан шиидхэхэ ёhотой байгаа. Дээдэ Онгостой, 10 километр. Эндэ арбан километртэ санаар урилдахадаа, В. Цветков (Сахалин) эрхим саг харуулба — 34,56 минута. В. Коваленко (Хабаровск), В. Быков (БурАССР) удаадахи hууринуудые эзэлбэ. Г. Артемьев энэ зайе 37,30 минута соо гаталжа, 36 очко абаад, нэгэдэхи hуурида гараhан байха юм.

Шефтээ абаhан предприятинуудай түлөөлэгшэд «Динамын» спортсменүүдтэ дурасхаалта бэлэгүүдые барюулба. Илагшад физкультура ба спортын республиканска комитедэй 1 шатын дипломуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 08.40 — «Кино болгон бүүлгагдаhан уран зохёолнууд». «В лазоревой степи» — уран hайханай фильм. 10.20 — Забhарлалга. 10.30 — «Спортлото» наадалга (үнгэтэ). 10.45 — «Мүнөөнэй эрдэм наука» (үнгэтэ). 11.15 — «Дохёо үгыт, горнистнар!» (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — Эрэшүүлэй дунда волейболоор СССР-эй чемпионат (үнгэтэ). 12.40 — «В добрый путь!» (үнгэтэ). 13.50 — Камерна хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 14.10 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Эб найрамдалай программые бэелүүлхын түлөө КПСС-эй тэмсэл» (үнгэтэ). 14.40 — «Строговы» (7-дохи сери). 15.50 — Забhарлалга. 16.00 — «Юhэн миллион зоной гасалан зоболон». Хоёрдохи дамжуулга — «В поисках выхода» (үнгэтэ). 16.30 — «Кинопанорама» (үнгэтэ). 18.00 — «Время». 18.30 — Эрэшүүлэй дунда волейболоор СССР-эй чемпионат (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Бүхэсоюзна мүрысөөндэ илагшад».

«Орбита». 19.30 — «В добрый путь!» (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15 — «Строговы» (7-дохи сери). 22.20 — Забhарлалга. 22.30 — «Кинопанорама» (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Телевизионно hонин. 19.50 — «Социалис оронууд» (буряадаар хөөрэлдөөн). 20.10 — hурагшадта — «Шинии нүхэр — хүгжэм». 20.50 — «Театртай уулзалга».

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудай, Байгалай хойто захын зарим нютагуудта багаханаар саhан орохо, бусад газарта саhан орохогүй. 10 — 15 градус хүйтэн болохо, хойто, Ахын, Түнхэнэй болон Захааминай аймагуудта 14—19, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 26—28, үдэртөө 11 — 13 градус хүйтэн болохо.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО: ХИЛЫН СААНАhАА

СОФИ

ЗОРИГЖУУЛХЫ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

ТАСС

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект хадаа гансал дотоодын бэшэ, харин уласхоорондын шухала удха шанартай юм гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Түүхэтэ асари ехэ зорилгонуудые табижа, шиидхэхэ аргатай совет экономикын ехэ хараа түсэбүүд энээн дотор элирхэйлэн харуулагданхай. Ашаг үрын ба эрхим шанарай табан жэл гэжэ тоологдохо түсэбтэ арбадахи табан жэл совет экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Коммунизм тээшэ дабшаха замдаа Совет общестын хүгжэлтэ, тэрэнэй экономико ба соёлой hалбаран бадаралга мүнөөнэй байдалда, дэлхэйн революционно хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байна. Түсэбэй ёhоор хүгжэн hалбардаг совет экономико капиталис обществодо адляар доройтон уналгада ородоггүй юм. Хэрбээ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай найдамтай түргөөр урагшаа дабшаhые. Экономическа харилсан туhалалсалгын Соведэй гэшүүн оронуудай туйлаhан амжалтануудые хараха болоо hаа, Советскэ Союз, тэрэнэй интернационалис политика, аха дүү ёhоной үнэн зүрхэнэй туhаламжа энэ талаар ехэ габьяатай юм.

Ооhэдынгөө XI съездэ Болгариин Коммунис парти бэлдэхэдээ, СССР-эй НРБ-тэй тогтоодог хани харилсаае улам саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ тоолоно гээд С. Тодоров түгэсхэлдөө хэлэбэ. Нүхэр Т. Живков түрүүтэй партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэднай энэ хараа шэглэлые залан сэхээр бэелүүлнэ.

НЬЮ ЙОРК

ХОЁР ОРОНОЙ АША ТУhАДА

ТАСС

Советскэ Союзтай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаагаа саашадань хүгжөөхын түлөө, шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө Холбоото Штадуудай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд тэмсэжэ байна.

Уласхоорондын худалдаа наймаан хадаа экономическа харилсаанай үндэhэ hуури болоно гэжэ «Катерпиллер трактор» гэдэг компаниин түрүүлэгшэ У. Науман ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Бүхы оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй ба США-гай хоорондо амгалан ёhоной политическэ харилсаа тогтоолгодо худалдаа наймаан шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэhээ совет-американ худалдаа наймаае үргэдхэхын, шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө али бүхы үүсхэл эдэбхиие дэмжэнэбди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Манай хоёр орон бүхэн материальна нөөсэ баялигуудтай, техническэ эрдэм мэдэсэтэй. Энэ талааршье халан абалсаха дүршэл шадабари бидэнэртэ бии юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Совет-американ худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ манай фирмэ ехэ хубитаяа оруулна гэжэ «Цинциннати милакрон» гэдэг компаниин вице-президент Р. Нейтер ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ. Энэмнай хоёр ороной аша туhада харюусана гэжэ тэрэ тэмдэглэhэн байна.

ЛИМЭ

Перугай революциин зорилгонууд

ТАСС

Перугай революциин туйлалтануудые хамгаалхын, арад зоной дарлалта мүлжэлгэ доро байhан хубиень бүрин сүлөөлхэ дабшалта хэхын тула Перугай революционно, патриотическа хүсэнүүд нэгэдэхэ ёhотой гэжэ Перугай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, сэрэгэй министр Хорхе Фернандес Мальдонадо тэмдэглээ. Социализм байгуулжа, ороноо хүтэлбэрилгэдэ бүхы хүн зон хабаадаха болоно.

ДАККА

Бангладештэхи байдал

ТАСС

Түрүү үзэлтэй нийтын бүлэг ажал ябуулагшадые барижа хаажа байhан тухай эндэ хуулитаар соносхогдоо. Шейх Муджибур Рахманай правительствын министр байhан Матиур Рахман, элитэ мэдээжэ уран зохёолшо, «Бангладеш—СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Кхандакер Мухаммед Ильяс баригдажа хаагдаба.

ГАВАНА

Социалис конституциин түлөө

ТАСС

Республикын Компартиин нёдондо жэлэй декабрь hарада үнгэргэгдэhэн съезд дээрэ hайшаагдан абтаhан шэнэ социалис конституциин проект тушаа референдум Кубада политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрбэ. Сүлөөтэ арал дээрэ болоhон социально-экономическа, политическэ гүнзэгы хубилалтануудые батадхаhан гүрэнэй дээдын хуулиин проект тухай hанамжаяа Кубын 5,5 миллионhоо дээшэ хүн хэлэhэн байна.

Дуугаа үгэлгын эсэсэй дүнгүүд хожом соносхогдохо. Гэбэшье Кубын арадай олонхид шэнэ конституциие дэмжэжэ байhан тухайдаа мэдүүлээ гээд референдум үнгэргэhэн национальна комиссида ороhон баримта мэдээнүүд эрилхэйлэн гэршэлнэ.

БУЭНОС АЙРЕС

Хойшолуулашагүй зорилгонууд

ТАСС

Аргентинэдэ политическэ, социальна ба экономическа байдалай асуудалнуудаар түбэг бэрхэшээлнүүд тохёолдожо байна гэжэ Аргентинын Компартиин ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Фернандо Надра мэдүүлээ. Буэнос-Айрес провинцидахи Компартиин отделениин партийна конференциие хаалга дээрэ тэрэ үгэ хэлэбэ.

Орон дотор тохёолдоhон түбэг бэрхэшээлнүүдые hамбаашалан, гүрэнэй урбалта хэхые хархис хүсэнүүд оролдоно гээд Ф. Надра тэмдэглээ. Шуhата муухай дайнда хүргэхэ энэ түсэбүүдээ бэелүүлгэдэнь тойбо татахын тула бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй. Аргентинын урда табигдаhан орёо шухала асуудалнуудые hайнаар, зүбөөр шиидхэхын тула ороной элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар ассамблей зарлаха шухала байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ПАРИЖ

Ж. МАРШЕГЭЙ ҮГЭ

ТАСС

Ниццэ хотын ажалшадай ба демократическа олониитын түлөөлэгшэдэй митинг дээрэ ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше үгэ хэлэхэдээ, Баруун Европын оронуудай харилсаа холбооной түсэбүүд Францида аюул тохёолдуулна гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөө Франциин ажалшадай хуби заяан Брюсельдэ шиидхэгдэжэ байна гэжэ тэрэ хэлээ. Хэрбээ Франциин арад зоной хэмжээнүүдые абаагүй hаань, манай предприятинууд «юрэнхы дэлгэгүүртэ» хабаатай хүсэнүүдэй, олонациональна трестнүүдэй мэдэлдэ ороходоо магадгүй болоод байна.

Ороноймнай бэеэ дааhан, дулдыданги бэшэ байдалда али бүхы хамааралсалгада Франциин коммунистнууд шанга харюу сохилто үгэхэ юм. Франциин политика Бонндо гү, али Брюссельдэ бэшэ, харин Парижда шиидхэгдэхэ ёhотой.

ЛУАНДА

Патриодуудай шэнэ амжалтанууд

ТАСС

Анголын Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүд хойто фронт дээгүүр добтолгоёо үргэлжэлүүлхэдээ, Сан-Салвадор хотые эзэлэн абаба. Тэрэнэй сүлөөлэгдэhэнэй hүүлээр Сан-Салвадорhоо зүүгээр Заирай хилэ зубшаhан Анголын зурагархан газар хариин булимтарагшадай гарта үлэнхэй. Баруун-хойто хубидахи Санту-Антонью-ду-Заири хотые, оршон тойронхи hуурин тосхонуудые эб ее таhалhан ФНЛА-гай сэрэгүүдhээ хүлhэншэдhээ сүлөөлжэ, арадай армиин частьнууд гүрэнэй хилэдэ дүтэлэн ошоод байнхай.

Заир ба Замбитай хилэлдэг хилэ хүрэтэр НРА-гай газар дайда сүлөөлэгдөө. Оронийе баруун тээhээ зүүлжэнь hэтэ гарадаг, экономическа шухала удха шанартай Трансанголын түмэр харгын hандаргагдаhан участогуудые hэргээхэ заhабарилгын хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэжэ байна.

ЖЕНЕВЭ

Хунтын гэмтэ ябадалые элирүүлгэ

ТАСС

Чилиин хүн зоной эгээлэй юрын эрхэнүүдэй, сүлөөтэ байдалай бүдүүлигээр хазагайруулагдажа байhан тухай асуудалые хүнэй эрхэнүүдые эрхилдэг ООН-ой комиссиин эндэ боложо байhан 32-дохи сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ. ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ, хүнэй эрхэнүүдые эрхилдэг таhагай директор Марк Шрайбер комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, манай үзэмжэдэ табигдаhан баримта мэдээсэлнүүд Чилиин хархис захиргаанай харата муухай ябуулгануудые арсашагүйгөөр элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ мэдүүлээ.

Чилидэ хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулжа байhан ушарые мүрдэн элирүүлhэн тусхай хүдэлмэришэ бүлэгэй түрүүлэгшэ Гулам Али Аламай хэhэн элидхэлые сессидэ хабаадагшад шагнаба.

Сэрэгэй хунта хүсөөрөө засаг гартаа абаад, ороной конституциин үндэhэн дүримые тооногүй гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Тэрэнэй абаhан декредүүд хуулита эрхэгүй байна. Хуулиие хазагайруулан, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь, сенатор Луис Корвалан ба Чилиин хэдэн мянган патриодуудые барижа хаагаа.

Политическэ үзэл бодолоороо харша хүнүүдтэ эдэнэр айхабтар хэрзэгы муухайгаар хандана гэжэ хэлэбэ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 03360. Заказ №